

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos polt. sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi 46 osznádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐHERCZEGUT:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, október 8.

Lemberget kiüritik az oroszok.

Nagy csata Przemystől északra.

Csapataink győzelemmel foglalták vissza Máramarosszigetet.

**Mai számunk főbb közleményei:
Máramarosban tönkrevér-
tük az orosz sereget.**

**Visszatértek a hatóságok
Szigetre.**

**Teljes diadalunk a Kárpá-
toknál.**

**Veszélyben az oroszok jobb-
szárnya.**

**Megtört az oroszoffenzíva
Galiciában.**

**Lembergben kivonulóban
az oroszok.**

**Przemysl felett folyik a
döntő ütközet.**

**Megsebesült a harctéren
Eitel Frigyes orosz
herceg.**

**Olaszország politikai párt-
jai helyeslik a kormány
semlegességi állaspont-
ját.**

Oroszok visszavonulása.

Arad, október 7.

Végét járja az a kirándulás, amely az oroszok pár nap előtt kezdtek meg a Kárpátok innenső részére, magyar területre. Máramarosszigetből megfutottak az orosz csapatok, amelyeket katonáink Nagybooskónál üldöznek. Máramarosszigetre újra beköltöztek a magyar hatóságok s a város ottmaradt lakói az orosz betörés végeztével úgy érzik magukat, mint egy rossz, ijesztő álm után. Az oroszoknak többre került ez a kaland. Fogóságba került katonáink nagy sokasága, a Tiszába vetett, vagy zsákmányul maradt ágyuk maradtak utánuk Máramarossziget körül. Még nagyobb volt az ára az uzsoki hágó átmászásának; eddig több mint *nyolcezer halottjuka*t lehet összeszámlálni. A harc még tart, de most már semmi kétség sincsen benne, hogy rövid időn belül a határszéli vármegyéket teljesen kitakarítják az oroszoktól. A kik az oroszok betörését a szerb Timok-hadosztály szerémségi átkeléséhez hasonlították, azoknak végig igazuk lett a hasonlatban; az oroszok bejöttek, hogy azután súlyos veszteségek, vad menekülésnek emlékével menjenek ki.

A mint nem becsültük túl az orosz betörés veszedelmét, ép annyira tudjuk, hogy a háború sorsára ennek nincsen befolyása. Lelkünkben örülünk a gyors sikernek, a melyet a Kárpátokon átjövő oroszok ellen küldött csapataink erélyes kézzel elértek és a kemény ütés, a melyet rá mértek, remélhetőleg meggyőz bennünket és meggyőzi ellenségünket, hogy akárhányszor és akárhol tennének kísérletet arra, hogy a Kárpátok vonalán áttörjenek, mindig az lesz a sorsuk, mint Uzsoknál és Máramarossziget körül. Örülünk azért is, mert bizonyára megnyugtatja az ijedőket

és az avatatlanokat, akik a máramarosi bevonulás után rémképeikben az oroszok egy nagyobb szabásu magyarországi akcióját lehetők tartották és annak rémképei elől nem tudtak szabadulni. Az oroszok fölött szerzett győzelem mindent a felhőt átörök és ez sem zavarja a döntő eredménybe vetett bizakodásunkat.

A döntő harcok másutt, Máramarostól és Uzsoktól messzire eső területen folynak. És az adhat igazi, teljes öröme, ujjongásra okot, hogy az események a döntő csata nagy színterén, ahol szövetségeseinkkel együtt, új, kemény támadásban harcolunk, a mi javunkra fordultak. Galiciában és Orosz-Lengyelországban új és új jelentős állomások vannak az egyesült seregek előnyomulásának, Orosz-Lengyelországban Opatov és Radom körül nagy győzelmeket vettünk az oroszokon, akik Ivangorod felé hátrálnak. Ezek, valamint a korábbi hadmozdulatok mind élénkebben mutatják, hogy a német- és osztrák-magyar seregeknek az oroszok ellen megkezdett új akciója tervszerűen halad és hogy annak sikere az orosz sereg gyors visszavonulását és Galicia fölözabradulását fogja, mint legközelebbi következményt maga után vonni. Hogy az Orosz-Lengyelországi hadművelet sikerre és a szövetséges seregeknek nagy fölényre siettetni az oroszok galiciai visszavonulását, arra mutat az esti órákban érkezett berlini jelentés, a mely szerint a tornov-szeszov-jaroszlai vasut alkalmazottai újra fölveszik a szolgálatot és a lebergi vonal vasutai szintén parancsot kaptak, hogy késznélben álljanak. Lembergben az oroszok gyujtogatni kezdenek, ami szintén arra mutat, hogy a rövid időre nagy görögtűz mellett meghódított

tartományi székvárost elhagyni készülnek.

A magyar Kárpátok mellől, a galíciai határszélen és Orosz-lengyelországban a Visztulánál egységesen visszavonulásra szoritják, kergetik az oroszokat. Ezenközben azt táviratozzák, hogy a cár a harcra utazik.

Jókor jön. Nagy gyönyörűsége lehet abban, amit hírül fog venni.

Egészségügyi intézkedések a koleraveszély ellen.

(Arad város közigazgatási bizottságának intézkedései.)

az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, október 7.

Urbán Iván báró főispán elnöklésével tartott ülésében Arad város közigazgatási bizottsága örömmel vette tudomásul, hogy a város közönségét fenyegető fekete róm, a kolera, hála és elismerés érte lelkiismeretes és hivatásuk magaslatán álló hatóságainknak, az erélyes intézkedések következtében, eddig nem tudta át lépni azokat a vasnál is erősebb korlátokat, amelyeket már jelentkezése pillanatában eléje állítottak. Szeptember 25-ike óta, mint azt a járványbizottság legutóbbi ülésén Tisch Mór dr. főorvos bejelentette, két kolera beteget kezelnek a járvány-kórházban és ez az állomány máig sem változott. Eppen az ülés folyamán jött meg a gyulai bakteriológiai hivatalnak hivatalos értesítése, hogy a beküldött Blaskó nevű trénuvaros váladékában pozitív kolerát állapítottak meg. Ez a második kolera beteg, de ez, valamint az Armbruster nevű népfelkelő már jobban érzik magukat. A megfigyelésben 16 ember van, valamennyi az északi harcokról jött.

A polgárság nyugodt lehet, de meg kell tennie kötelességét és az óvintézkedéseket a leglelkismeretesebb szigorúsággal tartsa be.

A főorvosi jelentés a múlt havi egészségi viszonyokat kedvezőtleneknek mondja, mert mindenfajta járványos betegség felütötte a fejét, azonban javulást remél a szigorú ellenőrzéstől és egészségügyi intézkedésektől.

A jelentéssel kapcsolatban szót emelt Mülek Lajos dr. és rámutatva a háború következtében beállott súlyos viszonyokra, amelyek a közegészségügy terén fokozott éberségre készítetnek, azt panaszolta, hogy Aradon a házi-szemét fuvarozása körül olyan anomália van, amelynek sürgős megszüntetése rendkívül parancsoló szükségesség. A házi szemetet ugyanis vasárnap nem viszik ki, hanem az szombattól hétfőig a lakásban rothad. Felhívta erre a rendőrség figyelmét és azt kérte, hogy a vállalkozókat kötelezzék a vasárnapi fuvarozásra is.

Ugyancsak ő kért a sok pálinkamérésben történő szomorú tragédiák miatt is szigorú intézkedéseket. Azt mondta, hogy most, mikor a kereset megcsappant, a hatóságnak kötelessége, hogy meggátolja a legszegényebb osztály züllesztését és csökkentse annak lehetőségét, hogy a családoktól elvont garasokat elihassák. Helyesléssel kísért felszólalása után azt kérte, hogy a rendőrség este és reggel rövidítse meg a pálinkamérések záró, illetve nyitó óráját, vasárnap délután pedig tartassa zárva.

A közigazgatási-bizottság Varjassy Lajos polgármester javaslatára utasította a rendőrséget, hogy Mülek dr. felszólalásának értelmében tegyen meg minden lehetőt, ami hatalmában áll.

Véres könyvek.

— A háború aradi árnyképei. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7.

Nemcsak az ágyu-zenekarral és Manlicher-furulyával felszerelt csatatermek vannak borzalmi és véres izgalmi. Nemcsak a táborban érzik a fegyveres katonák a szívük dobogását olykor a torkukban; nemcsak Galícia és Máramarosmege piros mezőin szenvedik el az emberek százerei a háború minden kínosan édes fájdalmát, hanem a csöndesnek tetsző falvakban és a mozdulatlan, lomha, költömeknek látszó városokban, azok apró és nagy, vályogos és márványos házaiban is lázasan lüktet a vér és forrón feszülnek az idegszálak. Ki tudja hány könyes, hamvas arc buvik meg a divatos kék falu budoirok homályában, ki tudja hány parasztasszony zokog a fehér-falu falusi házikó patyolat függőnye mögött? Oh mennyi vérvirág fakad a hazaérkező levelek és sürgönyök mögött... Az őszi vérvirágok néhány lehullott szirmát összeszedetjük és a hervadástól megóvándó, a nagy nyilvánosság éltető levegőjére, ragyogó napfényére teregetjük...

(A nagy bűn.)

A Fischer Eliz-féle kórházban nemcsak a magyar fiukat ápolják lelkiismeretesen, hanem — épen úgy mint másutt — az orosz és szerb sebesülteket is. Mitrovica környékén sebesült meg Pinterics Jován szerbiai katona, akit a mi szanitéseink szedtek föl. A balcombján alulról felhatoló lőtt sebe volt és nem győzte eléggé a hálálkodást, amiért a magyarok kezébe került. (Majd megtudjuk később, hogy miért.)

Pintericset a többi nyöszörgő katonával együtt elhozták Aradra és itt minden nap megvizsgálta az orvos. S minden nap fejcsóválva kérdezte tőle:

— Hogyan sebesült meg Jován?

— Nem tudom. Valami golyó belém szaladt.

— De az mégis furosa, hogy alulról jött a golyó.

A beteg zavartan motyogta:

— Nem tudom, nem értem... És mindennap gyöngébb hangon felelgetett a kérdésekre a combon lőtt szerb katona. Az orvos konstataálta, hogy a fiu sebe megfertőzte az egész szervezetet, mert a löcsatornán piszkos földdarabok esuszta be. A tetanus lassan haladt halált hozó borzalmas útján. Az egyik ápolónő tegnap finom tapintattal érintette a beteg előtt a közeli elmúlás lehetőségét.

— Nincs valakije, akinek üzenne valamit?

— Senkim sincs, se apám, se anyám, se szeretőm...

A szemét tétován hordta körül az egyszerű szobában, aztán nyöszörgve szólt!

— Papot!... gyónni akarok.

Rövid idő múlva előkerült az egyház jámbor szolgálja, aki szeliden hajolt a haldokló fölé és elsimitotta homlokáról a nedves hajcsomót.

— Mi a bűnöd... még van idő, hogy megmondjad és tisztán lépi az ur tündöklő trónja elé.

Nehezen fölkönyökölt a fekeleszemű szerb katona, de néhány pernyi kínos erőlködés után lehanyatlott és szinte hörgő hangon mondta:

— Féltem a háborútól, a lövészárookban a cembomra löttem... azt gondoltam, hogy a golyó csak horzsolni fogja a bőrt... de izgató voltam és rosszul sikerült...

— Mi a bűnöd... még van idő, hogy megmondjad és tisztán lépi az ur tündöklő trónja elé.

Nehezen fölkönyökölt a fekeleszemű szerb katona, de néhány pernyi kínos erőlködés után lehanyatlott és szinte hörgő hangon mondta:

— Féltem a háborútól, a lövészárookban a cembomra löttem... azt gondoltam, hogy a golyó csak horzsolni fogja a bőrt... de izgató voltam és rosszul sikerült...

(Lassan jön a levél.)

Módos gazda Magyarpécskán T. K. — Azaz, hogy már nincs a marosmenti községben. A nyáron ott kellett hagynia az áldott sok buzakazalt és a kövér ökröket, amelyeknek a szarva olyan szépen igazítható, amikor őszi szántás idején a nyakára adják a nehéz fajármot. Bevonult. Aztán elvitte a vonat a rongyos pojakok országába. Elég sűrűn irt hazá a pécskai gazda. Nem Pécskára, hanem Aradra, mert a szülei itt laknak és fiatal felesége, aki most hordja szíve alatt a második gyereket, ott hagyta a falut és bejött az apósa házához a nagy városba. A harcstól majdnem minden héten jött levél. De egyszer csak elmaradtak a szarkalábás betűk. Nem irt. A családja türelmesen várt, mert hiszen nem lehetett azt kívánni a csatázó embertől, hogy leveleket irtkáljon, amikor a muszkát kell irtani. Már hat hete, hogy a levelek elmaradtak. A szülők nem is nyugtalanokdának már, hanem az asszonyka minden nap kimegy a kapuba és ott várja a levélhordót.

— Gyött-e valami hír az uramról?

Napjában kétszer megy ki a kis kapuba és mindig ezt a választ kapja:

— Nincs levél.

— Hogy lehet az?

— A tábori posta nyilván rosszul működik. Vagy a muszka elfogta a postakocsit.

Igy megy ez már hetek óta. Tegnap már meg is haragudott a fáradt postás, amikor a sápadt fiatal asszony ajkáról fölhangzott a megszokott kérdés:

— Gyött-e levél az uramtól?

— Ne nyaggasson már annyit, — szólt a levélhordó.

A pécskai gazda apja a szomszédos utcában elfogta a siető postást.

— Kérem szépen — mondta — ha ezután is minden nap kérdezi a menyem, hogy jött-e levél az urától, tessék csak szép szóval biztatni. Mink már tudjuk, hogy nem jöhet tőle levél, mert hivatalosan tudatták velünk, hogy meghalt. A ruháját is hazaküldték. De a felesége előtt eddig sikerült eltitkolni és addig szeretnénk előtte eltitkolni, amíg meg nem szüli a második gyereket.

(Mit mond a sebesült.)

Sebesülteket hoztak a vonaton. Egy aradi fiatal uriaszony, akinek a férje tartalékos hadnagy, nagyon idegesen járkal az állomás peronján. Hetek óta nem hallott hírt az újáról, tehát érthető volt a kíváncsisága. Izgatottan sétált és leste a kocsikról leszálló félbénákat. Már csak néhány ember dőcögött a pernonon, de az ő ura még mindig hiányzott. Az asszonyka elszántan lépett ekkor oda egy sebesült főhadnagyhoz:

— Kérem, a ... számú ezredben szolgáló X. hadnagyról nem tud valami hírt?

— Dehogyan nem — felelte a főhadnagy katonás egyszerűséggel — mellettem feküdt, amikor egy gránát elvitte a fejét.

Naptárhirdetők

szíves figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük a hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk iuttatni sziveskedjenek.

Állást foglalt mellettünk az olasz parlamenti többség.

(Olaszország a délszláv törekvések ellen. — Az entente újabb kudarc.)

— Cenzurált távirati tudósítás. —

Róma, szeptember 7.

Tegnapelőtt Sir Edward Grey, angol külügyminiszter bizalmi embere jelent meg Rómában. Ma azt jelenti a táviró, hogy Cambon volt berlini francia nagykövet vizitál az olasz külügyminiszternél.

Anglia, Franciaország és talán legfőként Oroszország kitartó aknamunkát végzett abból a célból, hogy Olaszországot hitszegésre bírja. Ennek sikere érdekében minden fegyvert felhasználáltak.

Cambon az olasz külügyminiszternél.

BUDAPEST: (Távirada cenzurálva). Róma: Cambon volt berlini francia nagykövet ideérkezett. Egy óráig tartó beszélgetése volt San Giuliano olasz külügyminiszterrel.

Az entente fáradozása csufos kudarcot végződött. Az olasz hivatalos intézőkörök nemcsak megújították a semlegességi nyilatkozatot, hanem egy nagy lépéssel tovább mentek, még pedig a mi javunkra. A kormány és a kormányt támogató parlamenti többség ugyanis ülést tartott és ott négy órai tanácskozás után végképen elhatározta, hogy ugyan továbbra

is ragaszkodik a semlegességhez, de ha a déli szláv törekvések mai medtrikön tulcsapnának, Olaszország nem maradna tovább is a tétlenség helyzetében, hanem haderejét a természetes és várható módon érvényesíteni fogja.

Erről a szenzációs elhatározásról alább következő római tudósításunk ad számot:

Az olasz parlamenti többség a monarchia mellett.

Róma. (Cenzurálva.) Az olasz parlament szabadelvű pártja megtartotta régóta várt döntő tanácskozását, amelyben határozta Olaszország végső állásfoglalásáról a nemzetközi helyzettel kapcsolatban. A gyűlést a képviselőháznak, a Montecitorio palotájának egyik nagy termében tartották. Megjelent negyvennyolc képviselő, akik a jobboldalt, a centrumot, a nemzeti pártot és a konzervatív katolikus pártot képviselték. A gyűlés határozatához már előre csatlakoztak táviratokban a különböző liberális pártkörök és egyesületek.

A tanácskozást az elnökké választott Grippo képviselő nyitotta meg, aki ismertette a gyűlés célját és anyagát. A nemzetközi helyzetet és annak olaszországi vonatkozását Salandra miniszterelnök felhatalmazása és autentikus adatai alapján tárta a szövetkezett pártok elé. Hozzávetette, hogy a miniszterelnök kijelentése annyira súlyosak, hogy azoknak jelentőségét nem kell külön hangoztatni. Salandra kijelentéseinek főbb tartalma a következő:

A miniszterelnök mindenekelőtt megcáfolta, hogy a kabinet nem egységes és hogy a miniszterek ellentétes nézeteket vallanak. A semlegességet és az Olaszország álláspontját illető határozatot a kormány valamennyi tagjának hozzájárulásával hozta. Különösen arról hallatszottak hírek, hogy a kormány két tagja, a külügyminiszter és a hadügyminiszter áll szemközt Salandrának és a többi miniszternek fölfogásával. Állandóan hangoztatják azt is, hogy San Giuliano külügyminiszter a két szövetséges birodalom irányában olyan kötelezettségeket vállalt, amelyek most lehetetlenné teszik Olaszország érdekeinek érvényesülését.

Am Salandra miniszterelnök mindezzel szemben határozottan kijelentette, hogy az egész alaptalan mendemonda, mert a külügyminiszter és a miniszterelnök ugyanazt az utat követik és ugyanazt a célt nézik az ország fölfogásának megállapításakor és irányításában. Sőt, a nemzetközi konfliktussal kapcsolatban éppen San Giuliano ajánlotta a semlegességet, őt tehát erre nem lehetett rákényszeríteni.

— Azonban nem lehet tagadni, — folytatta a miniszterelnök közléseit a gyűlés elnöke — hogy San Giuliano rég óta tartó betegsége újabbán igen súlyos lett, a külügyminiszter állapotának javulását a kormány a

legmelegebben kívánja, azonban, ha San Giuliano betegsége még súlyosabbá válik, úgy lemondását, amelyet már régebben felajánlott: elfogják fogadni. Ha ez bekövetkezik, ebben az esetben a külügyminiszteri tárcát Salandra miniszterelnök vállalja, akinek tudta és beleegyezése nélkül eddig sem történt semmi Olaszország külpolitikájában.

Ami a külpolitikai helyzetet, illetve a háborút illeti, Salandra csak azt a kijelentést tette: A kormány teljesen és tökéletesen tudatában van felelősségének.

A tanácskozás elnöke ezután a helyzetről nyilatkozott s e közben felvetette azt a kérdést, hogy mi történne, ha a szerb törekvések valamelyik tengerpartra irányulnának? Ebben az esetben — felelte Grippo — készen kellene lennünk olyan eseményekre, amelyek a közvéleményt most még nem foglalkoztatják, mert azt nem tűrhetné Olaszország, hogy a szlávok a tengerparti városokban is jelentkezzék. Végül Albániáról és főként Valonáról is szólt az elnök és azt mondta, hogy amíg Törökország ott nem akarja érdekeit teljesen befészkelni, Olaszországnak nincs oka nyugtalanságra vagy cselekvésre.

Mindezek után a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

A parlament szabadelvű pártja újból elismeri a háború kezdetén tett semlegességi nyilatkozat okosságát és célszerűségét, egyben ismét kifejezést ad legteljesebb bizalmának a kormány iránt, amely tudatában van magas feladatának és súlyos felelősségének az országgal szemben. A párt bizik a kormányban, hogy megfontolt föltekintéssel és energikus viselkedésével megóvjá az olasz nemzeti érdekeket.

A gyűlés elnökének határozati javaslatát, amely a hármasszövetség teljes diadalát és az entente bujtogatók csufos és gyászos vereségét jelenti, az olasz parlamenti szövetkezett többségi pártjainak meghatalmazottai egyhanguan elfogadták.

Közel négy óra hosszat tartott a tanácskozás, amelynek befejeztével a gyűlés megbízottai a Braschi-palotába vonultak és ott közölték Salandra miniszterelnökkel a bizalmi nyilatkozatot. Salandra ez alkalommal nem tett újabb nyilatkozatot s mindössze annyit

mondott, hogy sem a képviselők, sem a választók ne magyarázzák balul a kormány halgatagságát. Ez csak annyit jelent — mondotta, — hogy ő és minisztertársai többre becsülik a becsédnél a cselekvést.

A többségi pártnak ezt az állásfoglalását egész Olaszországban nagy örömmel és megnyugvással fogadták. Máris megállapítható, hogy még azok a lapok is, amelyek eddig az entente-hatalmak szolgálatában írtak, e határozat következtében teljesen leszereltek, és teljesen megszüntették zavar okozásra irányuló manővereiket.

Románia

a megvásárolt ruszofilek ellen.

(A bukaresti német követ tárgyalásai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7.

Az elmúlt hét nagy és jogos megnyugvást hozott részünkre Románia felől. A koronatanács elhalasztásának megokolásában, hogy tudniillik semmi ok sem forog fenn arra, miszerint Románia eddigi politikai magatartásában változás történjék, benne van egyben a szomszédos országok jövő állásfoglalásának perspektívája is. Kétségtelen immár, hogy Románia összes mértékadó tényezői bölcösen tisztában vannak azzal, hogy Romániára nézve mit jelentene, ha a Dardanellák és az Adria felé gravitáló szláv kolosszus győzelmesen a germánság felé kerekednék.

Egyebekben ezidőszert jelentős tárgyalások vannak folyamatban olyan irányban, amelyeknek sikerre vezetése esetleg megszemélt külpolitikai megnyilatkozásokkal is járhat.

Bukaresti tudósítónk jelentése szerint ugyanis az elmúlt héten, még a koronatanács elhalasztása előtt Take Jonescu felkereste Czernin gróf osztrák-magyar követet, akivel hosszasan tanácskozott. Hogy mi körül forgott ez a tanácskozás, az titok maradt, kétségtelen azonban, hogy Take Jonescu és Czernin gróf találkozására mindenekelőtt szívélyes volt.

Ugylátszik, hogy a német, magyar és román politikai körökben serényen dolgoznak most a román és magyar közvéleményeknek egymáshoz való közelebb hozásán, ami különös tekintettel a két nép szorosán közös külpolitikai érdekeire, semmi kétség, rövidesen a végleges megértéshez vezetne.

Maga Busche az új német követ vezetői tárgyalásokat. Az elmúlt napokban Busche ígéretet tett a romániai pártok vezéreinek, hogy Budapesten interveniálni fog a magyarországi románság érdekében. Azóta pedig még előbbre haladtak a dolgok.

Mint igen jó forrásból értesülünk, a magyarországi románság vezető emberei Bukarestben nagyon sűrűn megjelennek, ahol egész befolyásukat latbavetik, hogy Romániát a monarchia részére megnyerjék.

Egy előkelő ardélyi román politikus kijelentette a királynak, Bratianu miniszterelnöknek és Take Jonescunak, hogy Magyarországon egyetlen román ember sincsen, aki ruszofília volna. A románoknak lehetnek pártvargák a magyarokkal, ezek azonban belső ügyek. A magyarországi románság loyális az utolsó lehetőségig és a hivatalos Romániának ily tórnán lehetetlenség tovább eltárnia, hogy az orosz-pénzen megvásárolt ruszofilek a monarchia ellen hangolják Románia közvéleményét.

Angol mesék a negyvenkét centiméteres mozsarakról.

(A félelmetes német ostrom. — A maubeuge-i csoda.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Berlin, október 7.

Az Antwerpen ostromló német sereg folytonos előrenyomulása az egymásután elhallgató erődök ellen érthető aggodalmat kelt a szövetséges Angliában, amely éri, hogy a kikötőváros elfoglalásával a németek a szigetország testéhez férköznek közelebb. Az angol közönséget lassan előkészítik arra, hogy a belgák utolsó menedéke kénytelen lesz meghódolni a németek előtt és elsősorban a rettenetes német ostromágyuk előtt. Az óriás mozsarakról ír a Times egyik legutóbbi számában és ismerteti a körülzárt Antwerpen hangulatát.

— A városban lázas a tevékenység — írja az Observer név alá rejtőzködő angol katonai „szakember.” — A belgák mindjobban látják, hogy a német hadvezetőség mindenáron el akarja foglalni Antwerpen-t és ebben a szándékában a védősereg megismételt kirohanásai sem akadályozzák meg. Az antwerpeni kis repülőcsapat pilótái megfigyelő utjaikon megállapították, hogy a németek a külső erődöktől tizenkét kilométernyire erősen elgáncolták magukat és nyilván nem akarják addig támadni, amíg a nehéz lövegek munkába nem kezdenek az erődök ellen. Ezeknek a nehéz lövegeknek felállítására azonban hosszabb időbe telik. A lövegek nyolc részre szétszedhetők és harminchat mozdony szükséges egy löveg szállításához. A kizemelt helyen azonban az óriás löveg odaszállítása előtt alapot kell építeni, amelyhez rengeteg beton és egyéb anyag szükséges. Hetekig is eltarthat, amíg egy ilyen mozsár helyén állhat és megkezdheti a tüzelést. A mozsarak lövedékei 2500 font súlyúak és kilövésük olyan retentő légörvényt idéz elő, hogy a tüzezeknek, akiket a Krupp-gyár mérnökei dirigálnak, nagyobb távolságban kell elhelyezkedni. A németek több ponton kezdték meg a mozsarak alapjainak építését, de hogy be tudják-e fejezni, az még kérdés. A belgák haditerve még keresztülhuzhatja a német számításokat és akkor hiába véreztek a német katonák százezrei Antwerpen alatt.

A Times olvasói talán még ma sem tudják, amit mi már jól tudunk, hogy az ostrommozsarak már nemcsak a külső erődöket némitolták el, hanem Antwerpen utcáira is bevetik a német ágyúk lövegeiket. Az angolok azonban még várják a „belga haditerv” sikerét.

A Times különben ugyanebben a számában még egy mesét talál föl a negyvenkét centiméteres mozsarakról. A maubeuge-i csoda címen azt magyarázza meg roppant vidáman, hogy a hihetetlenül megerősített francia záróerőd, miért esett el olyan gyorsan. Azt természetesen nem hihetik el az angolok, hogy a német csodaágyúk tönkrelítették az erődítéseket. Ez nagyon is jónak és világos lenne. Az angol lap sokkal ravaszabb és izgalóbb mesét eszel ki arról, hogy az ostrom azért sikerült oly váratlan gyorsasággal, mert a 42 centiméteres mozsarak alapozását még évek előtt megépítették francia földön a németek.

— 1911. júliusában a Maubeuge közelében fekvő lapiéresi erdőt — magyarázza a Times — megvásárolta bizonyos Marty Gilbert nevű brüsszeli magánzó. Az igazi vevő azonban, mint azt a Matin állítja, Marty névvel leplezve a Krupp-cég volt, amely nyomban az erdővétel után építkezni kezdett az erdőben, iparvasutat vezetett arra és egymásután szállította a nehéz gépeket, alkatrészeket. Ezek segítségével jól kiszámított helyen egymásután építették meg a negyvenkét centiméteres mozsarak alapjait és azokat gondosan elrejtették. Most, amikor a háború megindult: az

ostromágyuk már kézen találták az alapépítményt és azonnal tüzelésbe kezdhettek.

A negyvenkét centiméteresek rettenetes hatásait ilyen apró mesékkel akarják a megriadt angolok takargatni, amíg egyszer angol földön is tapasztalathoz tudják meg, hogy mi a negyvenkét méter mozsár!

Franciák újabb átkarolási kísérlete.

— A német jobbszárny újabb arcvonala. — Eitel Frigyes herceg megsebesülése. — Németországi az utolsó milliárd. — Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin, október 7.

Támadják a németek a francia balszárnyat.

BERLIN. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállásról hivatalosan közlik október 6-án este 10 órakor:

A franciáknak jobbszárnyunk ellen folytatott átkarolási kísérletei következtében a harc vonal egészen Arrastól északra terjed ki.

Éleink nyugatra és Lenstől nyugatra is ellenséges lovasságra bukkantak. Az Arras-Albert-Roye vonalon át megkezdett ellentámadásunkban még nincs döntés. Az Oise és a Maas közti harc vonalon Verdunnél és Elzász Lotharingiában a viszonyok változatlanok. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megsebesült a német császár fia.

Berlin. (Táviróda, cenzurálva.) Eitel Frigyes herceg egyik ütközetben lovastul leesett. Térden megsebesült. Joachim herceg a császár engedélyét várja, hogy visszatérjen a frontra.

Behatolunk az ellenség országába — haradják a franciák.

A háború kilátásait illetőleg egy kopenhágai jelentés szerint a következőket írja a Temps:

A harctérről érkezett valamennyi hír megerősíti azt, amit mi mindig hangoztatunk: hogy a háború nagyon nehéz és nagyon hosszú lesz. Miután láttuk azt a makacs ellentállást, amelyet a németek képesek kifejteni, dacára annak, hogy ellenséges földön vannak, elképzelhetjük, hogy fognak harcolni, ha visszaszorúlnak határaikon. Ha arra kerül a sor, ami valószínű (?) hogy csapataink behatolnak az ellenség országába, ép emiatt nagyon megfontoltan kell majd előnyomulnunk. Mindenestre ki kell használnunk győzelmeinket (?), de óvakodnunk kell erőnk elfecsérlésétől és be kell várnunk az orosz és angol akciók hatását is, végül számolnunk kell a gazdasági faktorral. Soká lesz még, míg a függöny legördül a háborús-dráma utolsó felvonása után. Türelemre és óuralomra van tehát szükség, de a döntő pillanatban sikra kell szállni, győzelmeinket ki kell aknázni és nem szabad az ellenségnek időt adni egy reváns előkészítésére, amely ép oly félelmetes, mint amilyen kétségbeesett lenne.

A tegnapi párisi estilapok lényegében azt is konstatálják, hogy az utolsó napokban nem történt lényeges változás a harc vonalon és hogy a balszárnyon az ütközet csak lassan fejlődik ki. A francia vezérkarnak nyilvánvalóan az a célja, hogy seregeit amennyire lehet kimélje és az ellenséget kifárasztja. A német csapatok — mondják a táviratok — nagy testi fáradság-

nak vannak kitéve, de mégis gyönyörű ellenállást fejtenek ki.

Kité az utolsó milliárd.

Lloyd George angol pénzügyminiszter azt mondta nemrég, hogy az utolsó milliárd dönti el a háborút, az első milliárdot — úgy mondta — Németország is előteremti épen úgy, mint Anglia, de nem úgy az utolsó. Wolff Gyula az ismert német nemzetgazdász és pénzügyi író, ezzel szemben azt mutatja ki, hogy Monney angol statisztikus az angol nemzetvagyon 1908-ban 275 milliárd márkára teszi, míg a legpesszimistikusabb számítás mellett is 350 milliárd márkára rug a német nemzeti vagyon. Angliának ma legfeljebb 300 milliárd vagyona van, de ezzel szemben 14 milliárd az államadósság, aminek fedezéséül a Suez-csatorna részvényei és más aktívák összesen 800 millió márká összegben szolgálnak. Németországnak nincs államadóssága, mert az adósságot az aktív vagyon tülön-tul fedezi. Angliában az adók 5 milliárdra, Németországban, noha népesebb, 4 milliárdra rugnak. A német nemzeti vagyon 50 milliárddal nagyobb, mint az angol és a vagyon évi szaporodása száz százalékkal mulja felül az angol vagyon szaporodását. Angol pénzügyi rövidesen megoldhatatlan feladatok elé kerül, mert Francia és Oroszország is ott fog keresni hitelt. Majd kitűnik, — írja Wolff — hogy pénzügyileg is egységesebbek vagyunk, mint a sorvadó Anglia, amely már a vasércet is hadi dugárúnak minősítette.

Az angol főhadiszállás jelentése.

London. (Rómán át.) A franciaországi angol főhadiszállásról Londonba a németek ágyuharcáról a következő hivatalos jelentés érkezett:

Az ellenség nehéz ütegeinek tüzelése azt bizonyítja, hogy a németek szisztematikusan egy kiválasztott pontra irányítják a tüzelést, még pedig oda, ahol a felderítő szolgálatra küldött aviatikusok a mi ágyúinkat sejtik, vagy olyan falvakra, ahol az aviatikusok csapataink elszállásolásáról és táborozásáról jelentést tettek. A németek csatája ellenünk teljesen az ostromhoz hasonlít. A mi hatalmas ellentállásunkat bizonyítja, hogy az ellenség mindig csoportosított tüzérharcot folytat, megerősített helyzetből és a harcok küldött csapatait nem osztja proporciókra.

Anglia segítséget kér az Uniótól.

Washington: A washingtoni britt nagykövet közölte az Egyesült Államokkal, hogy kormánya szívesen venné, ha az amerikai hadihajók török kikötőkbe sietnének, miután valószínű, hogy ha Törökország is beleveti magát a háborús forgatagba, a mohamedánok elsősorban a keresztények ellen fognak fordulni. Bryan államtitkár ma adta át Wilson elnöknek és a kormánynak vonatkozó választát, mely a legridegebben elutasítja az angol kérelmet azzal a megokolással, hogy az Unió semmi alapot nem lát az angol feltételekre és így minden praeventív intézkedés csak bizalmatlanság volna a vele szemben barátságot és lojalitást tanúsító ottomán birodalommal szemben. (Pol. Hir.)

Elsüllyedt angol gőzös.

Berlin. A Lokalanzeiger rotterdami jelentése szerint az Admont nevű angol gőzös az Északi-tengeren aknába ütközött és elsüllyedt. A legénységet megmentették.

Japán rabol.

Tokio. (Táviróda. Cenzurálva.) Japán tengerész csapat megszállta a Marshall szigeteket székhelyét Jalut, ellentállás nélkül.

Véres fejjel futnak az oroszok a Kárpátokon át

— Tönkre vertük az oroszokat Máramarosban. — Szigeten ismét magyar hatóságok működnek. — Csapataink diadala a három napos csatában. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Huszt—Szatmár, október 7.

Máramarossziget körül tegnap délután óta folyamatosan vannak az oroszok kiverésére célzó operációk, amelyeknek második etappja seregeink teljes diadalával be is fejeződött. Csapataink Máramarosszigetről már kiverték az oroszokat, akik erőszakolt menetelésben, futásszerűen takarodtak ki az egész határból és körülbelül tizenhét kilométernyi futás után Nagybocksóig vonultak vissza északi irányban.

Egész tegnap déli tizenegy óráig Tecső és Máramarossziget között csak jelentéktelen csatározások folytak, noha már tegnap előtt is megfelelő erővel határozottan fölényes elhelyezkedésben voltak csapataink. Nagy lelkesedés és bizalom volt észlelhető, mert mint illetékes helyen már tegnapelőtt kijelentették, bizonyosra volt vehető, hogy az oroszokat nagyon rövid idő alatt visszavonulásra és kitakarodásra készítik haderőnk az egész határ mentén.

A velünk szemben álló orosz sereg látta, hogy előnyomulása lehetetlen és abbéli félelmében, hogy frontban és oldalt támadjuk meg egyidejűleg, megkísérelt Beszterce-Naszód vármegye felől is erősebb csapatokkal oldalbiztosítékokat felállítani. Ez a kísérlet teljesen meddő maradt és csak egy-két kisebb orosz oldalvéd, alig egy-két század tudott a Máramarossal szomszédos Beszterce megyében, ennek is csak legészakibb pontján elhelyezkedni, de csak rövid

időre, mert onnan is erélyes támadással fizetve visszavonulóban vannak. Ezek megsemmisítése is teljesen bizonyos.

Csapataink oly gyors mozdulattal operáltak, hogy az oroszok nem is próbáltak ellentállást kifejteni. Mint a villám, csaptak le rájuk katonáink és ágyúink rettentő tüze többet pusztított bennük, mint a gyalogság fegyverei, amelyek elől fejvesztetten futott az ellenség, a pozíciókban hagyva felszerelést, lőszert és ágyúkat. Az a hír, hogy az oroszok menekülés közben ágyúik nagy részét a Tiszába dobták, eddig még hivatalos helyről nem nyert megerősítést.

Már tegnap délután nyilvánvaló lett, hogy az orosz invázió teljes kudarcra végződött Máramarosszigetnél is, mert azt jelentették, hogy a betört orosz seregek maradványai részint Benyova irányába, másik része pedig Uzsokon túl vonul vissza Galiciába.

Az uzsoki harcok is rendkívül fényes eredménnyel végződtek és a mi csekély veszteségeinkkel szemben az Uzsoknál betört orosz haderő teljes megsemmisülése konstátálható. Rendkívül sok a halott, a fogoly és a hadizsákmány, úgy, hogy az orosz betörés, amely katonailag sohasem jelentett sokat, politikai előjáték pláne nem tudta még csak megközelíteni sem és nyoma sem látszik a hatásának. Máramarosszigeten ma már a magyar hatóságok megkezdtek rendes munkájukat.

Máramarosszigetet visszavettük.

HUSZT.

A hosszumezei ütközet, a mely tegnap kezdődött, győzelmünkkel végződött.

Máramarosszigetet visszavettük.

Az északkelet felé menekülő orosz sereget üldözzük. (Bud. Tud.)

BUDAPEST. (Táviroda. Sajtóalbizottság engedélyével.)

A Kárpátokban az uzsoki nyeregtől nyugatra már nincs ellenség. Máramarosszigeten betört ellenséget megvertük. Város a múlt éjjel ismét birtokunkba jutott.

Megvertük az oroszokat Máramarosban.

BUDAPEST. (Hivatalos.)

A Bud. Tud. illetékes helyről a következő közleményt kapta:

Hivatalos jelentések szerint Máramarosszigeten csapataink a betört orosz sereget megverték és eddig már Nagybocksóig üldözték. A közigazgatási hatóságok Máramarosszigeten még a mai nap folyamán megkezdik rendes működésüket.

Az uzsoki hágnál a minapi harcok alkalmával elesett orosz katonák eltemetése folyik és eddig 8000 holttestet temettek el. (Miniszterelnöki sajtóosztály.)

Gyászos orosz vereség Nagybánya és Krácsfalva között.

Szatmár. (Cenzurálva.) Máramarosmegye hatósága, amely tudvalevően Huszton székel, tegnap este hiteles jelentést kapott arról, hogy csapataink a Máramarosszigettől nyugatra huszonöt kilométernyire lévő Tecsőn várták be döntő ütközetre az oroszokat. Itt a szűk Tiszavölgyben rendkívül kedvező helyzetben tegnapelőtt átmentünk az offenzívába és az oroszokat lépésről-lépésre kiverjük pozícióikból és Nagy-

bocsán tulig vetettük vissza. Üldözésük nagy energiával folyik.

Csapataink azért állottak föl Tecsőnél, mert innen kitűnő ut vezet dél felé. Avasujvároson és Szinyérváralján át Nagybányára. Ezt az utat kellett védelmezni, ami sikerült is és az oroszok kénytelenek voltak visszavonulni Máramarossziget felé.

Az oroszok eközben járatlan hegyi utakon kísérelték meg, hogy Nagybányára juszanak. Az Aknasuhatag felé vivő vicinális vasut mentén Máramarosszigetről déli irány-

ban átkeltek a Kóháton, azután belekerültek az 1291 méter magas Plesca Mare, az 1301 méter magas Rozsály és az 1447 méter magas Guttin háromszögébe, ahol Krácsfalva község fekszik.

Itt azonban zsákutcába kerültek. A Nagybánya körül összevont csapataink, amelyek addig a várost tápláló vízvezetékhez vivő kitűnő hegyi utat tartottak megszállva mintegy husz kilométeres vonalon észak felé, leereszkedtek a nevezett hegyek alkotta háromszögébe és meglepték az ellenséget. Csapataink elővédje, a 2000 főből álló lengyel légió kezdte meg a harcot nagy hősiességgel. Gyászos vége lett az oroszokra a krácsfalvai csatának. Csapataink az oroszokat, akiknek száma több ezer volt, tönkreverték. Aki el nem pusztult, fogságba jutott.

A Máramarosba betört oroszok egy kisebb csapatai hegyi utakon beszivárogtak Beszterce-Naszódvármegyébe is, ahol az első órákban doré esendőröink tartóztatták fel őket. Most már elegendő katonai erőnk van ott is, hogy elpusztítsa a vakmerő expedíciót.

Három napos harc Máramarosban.

Visszatérnek a menekültek.

Huszt. (Cenzurálva.) Vasárnap reggel óta egész Máramarosban csapataink megkezdtek az offenzívát a Kárpátokon betört orosz sereggel szemben. Az oroszok, akik tizenkétezer emberrel a galíciai Wyszkow-nál törtek be, Toronyán és Ökörmezőn át Husztól harminc kilométernyire Herincsére jutottak el. Egy jóval nagyobb orosz sereg a jablonicai hágnál át Körösmezőn keresztül hatolt be Máramarosmegyébe és bár népielkölünk nagy harcok árán igyekeztek feltartóztatni az oroszokat a tuleróval szemben kénytelenek voltak más pozícióba visszavonulni. Így érkeztek el az oroszok Máramarosszigetre, ahol a város átadása után két napig időztek. Máramarosszigetről az oroszok elvonultak. Amennyire az eddigi jelentésekből következtetni lehet, ez a sereg két részre szakadt. Az egyik Hosszumezőn és Szaplancán át Tecső, illetve Huszt felé igyekezett, a másik Szurdokon, Alsóvisón és Borsán át Besztercenaszód felé igyekezett.

Vasárnapra hadvezetőségünk Máramarosmegyében olyan óriási sereget összpontosított, amely győzedelmesen megkezdte az előnyomulást az oroszok ellen. Az egyik seregünk Besztercenaszód, Szolnok-Doboka és Szatmár vármegyéken át hatolt be Máramarosba és az Avas hegységen vívott ütközetet az oroszokkal. Ez a csata hétfőn éjszakára meghozta a diadalt, az oroszokat az egész vonalon visszaszorítottuk.

Husztot át hétfőn délelőtt aktora csapatunk ment az oroszok elé, hogy kedd reggelre csatát vívhattunk meg az ellenséggel. Sok hegyiút, gépfegyver, háromezer lengyel lovas légionárius haladt át Huszton és a hadvezetőség által kijelölt pozíciót még az éjszaka elfoglalta.

Hétfőn délelőtt kozák előőrsök jelentkeztek Tecső határában, Handlsbusyaházán. A kozákok azonban véres fejjel vihettek hirt csupán. A mieink rajtuk ütöttek és Páremete felé kergették őket. Itt hétfőn délután rendkívül heves csata fejlődött ki. Páremete és Taracköz községek között volt a csata. Az oroszok egy ideig ellenállottak, de estére kénytelenek voltak visszavonulni Hosszumezőre.

Ugyanakkor Krácsfalvánál is ütközet volt, ahol a mieink nagyszámu foglyot és munióit zsákmányoltak. Az oroszok mindenütt kénytelenek voltak visszavonulni. Járatlan utakon másztak meg fáradt csapataink az ezer méteres Kárpátokat, míg a mi katonáink pihent erővel

vették fel a küzdelmet. Técső környéke kedde virradó hajnalban meg volt tisztítva az ellenséges csapatoktól.

Nyegre László máramarosmegyei főispán hétfőn délben automobilon elindult Técső irányában, hogy a harcok állásáról követlen tapasztalatot nyerjen. A főispán késő éjszaka tért vissza szemleutjáról és a főszolgabírói hivatalban egybegyűlt megyei tisztviselőkarnak örömtől ujjongva jelentette, hogy offenzívánk, végig amerre autóval haladt, dicsőséges befejezést nyer.

Kedden este a főispán és a katonai hatóságok intézkedésére elhatározták, hogy a menekülők által elhagyott meyerészeket, ahonnan az oroszokat már kikergettük, újból benépesítik. Délben az államvasutak egy kém-szemle-vonata Máramaroszigetig akadálytalanul tudott eljutni. Sehol egyetlen orosz sem talált, de a vonaton levő bizottság arról is beszámolt, hogy az oroszok nem pusztítottak Máramarosban. A kedvező jelentésre a máramarosi harcok főparancsnoksága elhatározta, hogy ma, szerdán az ideiglenesen Nagykárolyba és Szatmárnémetibe elszállásolt vasutasokat visszaviszi Máramarosba.

Huzaton zárva a boltok, a lakosság nagyrésze elmenekült. Aki tegnap utazási igazolványt akart kapni, a hatóságok könyörtelenül elutasították. Senkinek menekülésre oka nincsen. Máramarosmegye közegészségi viszonyai katonai és polgári hatóságok határozott kijelentése szerint kitűnő és az egyes megyékben előfordult kolerasetek nem terjednek ki Máramarosra. Az eddig elmenekült lakosságot csütörtöktől kezdve szállítják vissza. A lengyelországi zsidókat Nikolsburgban és Ungarisch-Hradischban szállásolják el.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: *Katonadolog.*

Péntek: *Nemtudomka.*

Szombat: *Ferenc József azt üzenté és akik itthon maradtak.*

* *Akik itthon maradnak.* Heltai Jenő bájos műve és *Ferenc József azt üzenté* Psztor Árpád háborus darabja egy estén kerül színre együtt szombat és vasárnap. Budapesten fenti művek több mint ötven előadást értek, a darabban sok hazafias dal és tánc is van, foglalkoztatja az egész társulatot. Péntek este *Nemtudomka* kerül színre. Aranyos kerül színre vasárnap délután Diósi és Pataki Vilma a főbb szerepekben.

* *Elérhetetlen szerelem.* (Társadalmi sláger az Urániában.) A színház tegnapi bemutatóján egy minden ízében megindító, szép és érzelmes drámát hozott színre. A közönség meleg elismeréssel fogadta a kiváló darabot és a sok izgalmak közepette örömmel nyugodott meg lelke a dráma gyönyörű meseszövevényében és gyönyörködött a darab szép kiállításában és művészi előadásában. — *Hiteles harctéri felvételek a Drina menti harcokból.* Az Uránia színház ígéretéhez képest folytatólagosan bemutatja a cs. és kir. hadügyminisztérium részére készült hiteles felvételek III. sorozatát, melyek a szeptemberben a Drina mentén lefolyt harcokról vették fel. A kiválóan érdekes felvételben Wurm altábornagy találkozása a boszniai kormányzóval, a szeptember 8-iki nagy ütközet, trén csapatok felvonulása, az 5 számú dragonyos ezred előrsi szolgálaton, stb. van bemutatva.

* *A moratórium nálunk és a külföldön* cím alatt Mátyás Jenő ker. kamarai s. titkár tollából pár nap múlva (főképpen a nem jogász közönség részére) lézagpótló könyv jelenik meg, mely az érdekelt körök figyelmére méltán tarthat igényt. A mű ára két korona lesz. Ennek fejében a munka megrendelői a későbbi pótlásokat díjtalanul kapják. Megrendeléseket e műre, mely korlátozott mennyiségben jelenik meg, Kerpel Izsó könyvkereskedése fogad el.

* *Németek és franciák.* (Az Apolló háborus felvételei.) Rendkívül sok nézője van az Apolló színház harctéri sorozatainak, amelyek legújabb kiadását most mutatja be a színház óriási érdeklődés mellett. A nyugati harcosszínret hozza elénk a klasszikus film s a német haderő győzelmes előnyomulásának sok színes, megkapó epizódjának lehetünk szemtanúi, ha nem is közvetlenül, de a helyszínén készült eredeti felvételeken keresztül. Holnap, csütörtökön mutatja be utoljára ezt a sorozatot az Apolló színház s ez alkalommal más új képek is vetítésre kerülnek.

* *Éjfél vendég.* (Szenzációs bűnügyi dráma az Apollóban.) Csütörtöki új műsorán — a háborus aktuálisok mellett — szenzációs bűnügyi drámát mutat be az Apolló színház. Az éjfél vendég a címe az izgalmas bűnügyi drámának, amelynek lebilincselő meséje van. Az új műsoron ötletes bohózatok is szerepelnek. Az első előadás félhatkor kezdődik.

Vörös Keresztes ápolónők a csata tűzben.

(Egy Aradra érkezett nővér elbeszélése. — Utban a déli harctérre. — Kozákok a táborigorú ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7.

Aradon tartózkodik tegnap óta az osztrák vörös kereszt egyesületnek egy nővére, aki mint ápolónő működött a háboru kitörése óta az északi harctéren. Munkatársunk beszélgetést folytatott az ápolónővel, aki a Vörös Kereszt egyesület nővéreinek nélkülözhetetlen, önfeláldozó életmódjáról, kalandjairól a következő érdekes részleteket mondotta el:

— Én és néhány társam, mint a Vörös Kereszt egyesület gráci fiókjának kiképzett ápolónői, a háboru kitörése után Bécsben tettük le a vizgát, harctéri szolgálatra jelentkeztünk s augusztus tizenegyedikén indítottak el bennünket Bécsből. Az utazás hosszú és fáradalmas volt. A mozgósítás, csapatok felvonulása akkor még folyt s hosszú időbe telt, míg vonaton előre juthattunk. Nyitott marhakocsikon mentünk, néha nyílt pályán órákig várakoztunk, úgy, hogy nyolc napba telt, míg Krakóba érkeztünk. Krakóból aztán tovább irányítottak bennünket Chirowba, ahová néhány nap múlva érkeztünk meg.

A harc akkor már javában állt. Mi két kilométernyire voltunk a harcvonalától a köztözhelyen. Egész éjjel, egész nap alig két-három órai pihenővel folyton dolgoztunk. Az orvosokkal együtt ötvenkettőn voltunk a Verbandsplatzon s valamennyien lázasan dolgoztunk. Pontosan nem számoltam meg, de azt hiszem, mindannyian legalább száz embert kötöttünk be naponta. Az egész időt isten szabad ege alatt töltöttük s legfeljebb a vérszónator védett meg bennünket az időjárás viszontagságai ellen.

Két napot töltöttünk Chirowon, aztán visszavonultunk Grodek felé. Előttünk csapatok vonultak s ezért az ut Grodekig kocsin öt napig tartott. A trén természetesen elszakadt tőlünk, csupa felégetett falun mentünk keresztül, sehol semmi ennyit nem kaphattunk. Bizony öt napon keresztül nem ettünk semmit s végre arra fanyalodtunk, hogy a földből vájtuk ki a nyers krumplit, káposztát s azt harapdáltuk.

Végre nagyon legyengülve elérkeztünk Sadowa-Visnyára. Itt hosszú idő óta először fedél alá kerülünk. Három istállóban helyezkedtünk el, két kisebbben mi nővérek aludtunk szalmát hintve az agyagos földre, a középső nagyobb istállót pedig a betegek számára rendeztük be, ott állítottuk fel az ágyakat. Itt kaptunk enni is: egy kis darab sajtot és egy karéj kenyert, majd egy szelet csokoládét.

Sadowa-Visnyán izgalmas napok teltek el. Mindjárt a második éjszaka berontott az istállóba az odavaló intéző s tört németességgel kiabálta:

— *Menekülni, itt vannak a kozákok!*

Mi felugráltunk s az ajtó felé szaladtunk. Majdnem valamennyiünkönél volt revolver, azt szorongattuk a kezünkbe, egyik nővér pedig mindkét kezébe revolvert véve kilépett a sötét éjszakába s elsütötte a fegyvert. Lovasokat láttunk menekülni. Mindössze három kozák volt, akik a szajra hamarosan keréket oldottak. A következő éjszaka megint vak láрма keletkezett, de ennek már sajnálatos következménye volt. Az egyik nővér álmából felriadva az ablakon ugrott ki s a lábát törte. A következő éjszaka azután maga a főorvos jött s izgatottan mondta:

— *Az oroszok rövidesen itt lesznek. Gondoskodjanak a sebesütekről, helyezték el őket, aztán meneküljenek, mással semmivel sem tördöve.*

Ez reggel fél három órakor volt. Valamennyi sebesültet kivittük az állomáshoz, elhelyeztük őket a vasuti kocsiba, aztán magunk is elhelyezkedtünk. Ott kellett hagynunk körülbelül ötezer korona értékű kötszert és felszerelést, ágyastól, fehérneműstől együtt az egész Feldlazarátot. Négy órakor már bent voltak Sadowa-Visnyában az oroszok.

Innen Grodekbe kerültünk, ahol három napot töltöttünk. Az utolsó napon a leglázásabb munka közben egyszerre puskaropogás hangzott, sortűz érte a Vörös Keresztet. Ijedten rebbeatünk szét, két nővér megsebesült, engem csak a véletlen mentett meg, a hátszékomat furta keresztül egy gölyő. Kozákok voltak, akik kivétel nélkül emberiességükből a segélyhelyre lóttak.

Az oroszoktól általában nem féltünk, csak a kozákoktól, akik nem kímélték senkit és semmit, nem volt szent előttük semmi. A többiek respektálták a Vörös Keresztet, sőt a foglyul ejtett sebesült katonák, akiket mi kötöttünk be, mindig hálattalan, könyes szemekkel csókolgatták kezeinket.

A sebesültek általában nagyon szépen viselkednek. Néha borzasztó kinokat kell nekik kiállni, de ritka eset, hogy csak egy hanggal is elárulják ezt. Türelemesen várnak, míg rájuk kerül a sor s kivétel nélkül, amint mondtam, még az oroszok is, rendkívül hálásak.

Grodekból aztán Przemyslbe mentem, de ott csak egy napot töltöttem, mert aztán két heti szabadságot kaptam. Elhatároztam, hogy lemegyek a déli harctérre, hogy lássam, ott milyenek a viszonyok. A Vörös Keresztől engedelmet is nyertem s elutaztam Kassára, ahol a hadtestparancsnokságnál rendkívül szívesen fogadtak s menetlevelet állítottak ki számomra Budapestre. Budapesten a honvédelmi minisztériumnál jelentkeztem, ahol szintén kedves fogadtatásba részesítettek s óhajomat teljesítették. Tegnap jöttem Aradra, hogy itt lakó nővéremet meglátogassam. Itt Vásárhelyi Janka urnónél, az aradi Vörös Kereszt egyesület elnöknőjénél jelentkeztem, aki szintén rendkívül szíves volt velem szemben s ingyen lakást és étkezést biztosított számomra. Egyelőre még egy hét volna hátra szabadságomból, de nem fogom bevárni annak leteltét, alig várom már, hogy ismét a harctérre mehessek. Hogy hová kerülök, azt egyelőre nem tudom, mert e tekintetben a temesvári hadtestparancsnokság fog rendelkezni velem.

Átkaroltuk az orosz jobbszárnyat.

— A Visztula és San között lesz a nagy ütközet. — A szövetséges német csapatok Radomnál harcolnak győzelmesen. —

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, október 7.

Höfer vezérőrnagy újabb jelentéséből és a német nagyvezérkar által kiadott közlésekből a Pester Lloyd katonai munkatársa a következőkben állapítja meg az ésszerű harctér stratégiai képét: Az oroszok visszavonulásukban elérték a Visztula és a San vonalát, azonban csapataink nyomukban voltak és Opatow-Klimantow közt — mint már ismeretes — ütközetre kényszerítették az ellenséget és az ütközetben teljes győzelmet arattak. Azt hisszük, hogy nyugodtan mondhatjuk ezt a harcot a külső északi szárny harcának, amelynek eredménye az volt, hogy a német és osztrák-magyar szövetséges seregek északi oszlopa Kielcen túl Opatow mellé nyomult előre.

Az orosz-lengyelországi földön történt előrenyomulás az oroszokat meglepte és megzavarta és ellensúlyozásul erős csapatokat vetettek előre Galiciából Zawirhost mellé a Visztula és San összefolyásának közepébe. Ezek az orosz csapatok megkísérelték, hogy a Visztulán Annopoltól délre átkeljenek, azonban csapataink sikerrel verték vissza ezt az átkelési kísérletet. Ezeknek az újabb mozdulatoknak tudatában a tegnapi vázolt helyzetképet azzal egészíthetjük ki, hogy az oroszokat ez a vereség ténylegesen a Visztulán tülkre vetette vissza és hogy Kielce és Opatow között előretörő seregeinkkel — amelyek a szövetséges német nagyvezérkar jelentése szerint már Radomnál is akciósba tudtak lépni az orosz tartalékhaderővel szemben — az orosz jobbszárnyat valósággal átkaroltuk.

Ennek a mozdulatnak rendkívül nagy jelentősége van, mert ha csapataink a Visztulán Annopoltól átkelnek, akkor az oroszok északi szárnyát a bekerítés veszedelem fenyegeti. Ugy látszik, hogy az oroszok csak ugyiszólván az utolsó percben vették észre előrenyomulásunkat és előtörő haderőink nagyságát és ekkor már épen csak annyi idejük volt, hogy csapatokat Annopoltig a Visztulán átkelés megakadályozására előretolják. Azt azonban már képtelenek voltak kiforszírozni, hogy a Visztulán átjussanak, mert a mi hadseregünk idejekorán felfedezte a folyó tulsó partján történő ellenséges előretörést és meghiúsította az ajonnan érkező ellenséges erők szándékát.

A győzelmes harcok sorozatát kiegészíti a Sandomierz melletti hídfő elfoglalása és a Tarnobrzeg melletti egy ellenséges gyaloghadosztály visszaverése. Sandomierz a Visztulapartján van, tíz kilométerre dél felé a San torkolatától, Tarnobrzeg pedig Sandomierztől tizenkét kilométerre délnek ugyancsak a Visztulánál.

A hivatalos híradásokból tehát megállapíthatjuk, hogy az oroszok visszavonulásukban idáig a Visztula és San vonalát követték. Az oroszokat üldöző haderőnk, amelyhez a szövetséges németek hatalmas támaszsal osztrák csapatok és a balszárny tevékenységét egészen Radomig kitölték, balszárnyával a Visztulával párhuzamosan és a folyóra támaszkodva halad előre. Centrumunk a Sandomierz—Ranisow—Rzeszow vonalban mozog, jobb szárnyuk pedig körülbelül elérte a Sanok—Turka vonalát.

Offenzívánk ezzel már annyira előrehaladt, hogy legfeljebb néhány nap választ el a nagy ütközettől, amelyet körülbelül 240 ki-

lométer hosszú vonalon Annopol—Zawirhost—Rzeszow—Jaroslau—Przemysl—Stary Zambor—Turka között: tehát a Visztula és San között kell megvívunk.

Szövetséges seregeink sikeres operációjáról.

Berlin: A nagy főhadiszállásról jelentik: Orosz-Lengyelországban a német csapatok e hó 4-én kiverték Opatow és Ostrowles között lévő megerősített hadállásból az orosz testőrlövészdandárt, a melynek körülbelül 3000 emberét foglyul ejtették s attól több gépfegyvert és ágyut zsákmányoltak.

E hó 5-én harmadfél orosz lovashadosztályt és az ivangorodi főtartalék részeit Radomnál megtámadtuk és visszavetettük Ivangorod felé. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Lemberget kiűrik az oroszok.

(Visszavonulnak Galiciában. — Nagy csata Przemysltől északra.)

Budapest. (Sajtóbizottság engedélyével.) Berlin: Vossische Zeitung Bécsből jelenti: Egybehangozóan kijelentik, hogy tarnowi, rzeszowi, jaroslai galíciai vasuti tisztviselők utasítást kaptak, hogy a szolgálat azonnali felvételére készen álljanak. Lembergi vasutasokkal közölték, hogy szolgálatra tartásukra készen magukat. Ezzel kapcsolatban forgalomba került ama hírek, hogy az oroszok Lembergen gyűjtögetnek, szintén oroszok galíciai visszavonulásának szimptomái. Visszavonulásukat magyarázza a Przemysltől északra folyamatosan levő nagy csata is, amely szerdán kezdődött.

Budapest, október 7. Miniszterelnöki sajtóiroda. Offenzívánk tegnapi kisebb harcokban mindenütt elérte célját. Przemysltől vakmerő repülés után visszatért vezérkari tiszt jelentése szerint várvédelmi harcot lelkesedéstől áthatott védősereg a legnagyobb körültekintéssel intézi, több kirohanásban visszaszorította ellenséges harcvonalat, számos foglyot ejtett. Oroszok valamennyi támadása védművek tüzelése alatt rettenetes veszteségek mellett összeomlott. Közli: Höfer vezérőrnagy.

A galíciai ukrainista párt nyilatkozata.

Bécs. A lapok közlik a galíciai ukrainista parlamenti képviselő nyilatkozatát, amely a következőket mondja:

Az orosz lapok jelentései szerint az orosz szent szinódus táviratot kapott, amely közli, hogy Eulogius sitomiri orthodox püspök Lembergbe érkezett azzal a misszióval, hogy ünnepiesen bevezesse az orthodox hitet Galiciában. Septicki gróf metropolitát, a galíciai gör. kath. egyház fejét már előzőleg elvitték Lembergből nyilván azért, hogy egyháza jogainak ilyen brutális állása ellen ne tiltakozzon. Galícia ukrainista képviselői Oroszország eme gyalázatos erőszakoskodása ellen, melyet a nép legszenyebb kineve, a vallás ellen követett el Oroszország, ünnepélyesen tiltakozik. A tiltakozást Levicki dr., Romanezuk és Olesnyoki dr. iratták alá.

Megállított orosz offenzíva.

Berlin, október 7. A nagy főhadiszállásról közlik:

A keleti harcszíntéren Suwalki kormányzóságban megállították az oroszok előnyomulását Kelet-Poroszország ellen. Suwalkinál tegnap óta eredményesen támadjuk az ellenséget. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Offenzívánk a Visztula mentén.

Bécs. (Cenzurálva.) A főhadiszállás tegnapi hivatalos jelentéséhez, amelyek Orosz-Lengyelországban és Galiciában folyó offenzívánk sikereiről számolnak be, a következőket fűzik hozzá:

Az osztrák-magyar és német hadaktól szorított ellenség visszavonulásában elérte a Visztula-Szan-vonalat. Itt azonban a szövetséges csapatok elérték az oroszokat és Opatow és Klimantow közt nagy diadalt arattak rajtuk.

A megvert ellenség, hogy kiköszörülje a csorbát, új hadsereg részt vetett előre, amely megkísérelte, hogy Annopoltól délre, Opatow irányában, átkeljen a Visztulán, de csapataink ebben a szándékában megakadályozták.

Ennek következtében az oroszok egészen a Visztula jobb partjára szorultak vissza. A Kielce—Opatow vonalon előnyomult csapataink átkarolási mozdulatot végeznek.

Az orosz jobbszárny bekerítéséhez közelebb jutottunk tegnap, amidőn elfoglaltuk a san-domiersi Visztula-hídat (a San torkolatától délre tíz kilométernyire) és Tarnobrzegnél (a Visztulánál) tizenkét kilométernyire délre a hídtól, a hol megvertük az ellenséget.

Német hódítás Oroszországban.

Bécs, október 7. A Deutsches Volksblattnek táviratozzák Berlinből:

A német csapatok megszállták Tanrogent Kowno kormányzóságban. (M. T. I.)

Hindenburg győzelme.

Berlin: A Berliner Tageblatt harctéri tudósítója, Lindenberg Pál érdekes részleteket közöl Hindenburg tábornok seregének legutóbbi győzelmes harcáról.

— Az Augustow melletti csatában — írja — gépfegyvereink kezdték meg a munkát. Az oroszok visszavonultak és gyalogságunk föltűzött azuronnal üldözöbe vette őket. Az előrenyomuló gyalogosok egy hídon túl egy sövény mentén mintegy harminc sorosan egymás mellett álló orosz katonát pillantottak meg. Az oroszok nem mozdultak és a mieink csodálkozására kezüket sem emelték fel megadást jelezve. Csakhamar megértették a néma csoport viselkedésének okát. A gépfegyver golyóesője végigfutott az orosz szakaszon, minden emberen halálos, rögtön élő sebet ejtett egy pillanat alatt és a halottak ott maradtak egymáshoz dőlve, egymást támogatva. Még a osztrák tüzeben megedzett harcosoknak is döbbenetes volt ez a látvány.

— Ugyanebben a csatában másfajta meglepő esemény is történt. Egy lengyelből sorozott orosz lövészszázalaj szakaszát elfogták a mi gyalogosaink. Kézzel utóbb a foglyul ejtett „oroszok” már ismét fegyverrel kezükben

harcoltak, de golyókat most gyűlölettel és lelkesedéssel az oroszokra irányították, akiknek soraiban az imént még — kényszerítésből — küzdeniök kellett.

— Magam is láttam, amikor az nap este Lyckben a pályaudvaron több sebesült orosz katonát önként sietett csapatainkhoz és híven követte a német altisztek parancsait.

A cár a frontra utazott.

Berlin. Cenzurálva.) Kopenhágán keresztül a következő londoni távirat érkezett a berlini Lokalanzeigerhez: A Morning Postnak jelentik Szentpétervárról:

A cár utazása a galícia frontra teljesen titokban és feltűnés nélkül történt meg. Az uralkodó utja Nikolajevics Miklós nagyhercegnek a hadsereg fővezérletében való méltóságát nem érinti.

Berlin: (Cenzurálva.) Rotterdamból és Pétervárról érkezett távirat szerint, amikor a cár a táborba elutazott, a tömeg ezt kiáltotta:

— Berlinbe és Bécsbe!

A cár egyik adjutánsa erre azt válaszolta: — Nincs az az emberi erő, amely nekünk ellentállana.

Antwerpen ostroma.

— Megkezdődik a város bombázása. — Angol segítség érkezett. — Menekül a belga kormány. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin, október 7.

Moraht őrnagy, a Berliner Tagblatt katonai szakértője a harctéri eseményekhez a következő kommentárt fűzi:

A főhadiszállásról az antwerpeni Farts Lierre, Waelhem, Koenigshoekt s a közbenső művek elfoglalását jelentik. Ez az örvendetes jelentés maga dicséri a legjobban tűzéréségünk nagy eredményeit. Nyolc hónapig tartott Port Arthur ostroma s a japánok végül is csak hatalmas ember és municióáldozat után foglalták el a várat. Mi négy nap alatt porig romboltuk a legerősebb erődöket. Hogy milyen ágyuk szerezték meg a dicsőséget s hogy szövetségesünk nehéz motorútegei is közreműködtek-e, arról nem szól a jelentés, de valószínű, hogy a sokat emlegetett negyvenketősök és motorágyuk hozták el a sikert. Ezeknek feltalálói rendkívül nagy szolgálatot tettek a hazának, érdemük nagyobb, mintha néhány hadsereget adtak volna. Neveiket az ágyuk ércoszlopában kellene megörökíteni.

Az elfoglalt antwerpeni erődök, Waelhelm, Koenigshoekt és Lierre egymás mellett fekszenek. Vonaluk délnyugatról északkeletre húzódik s két nagy vasúti vonal, az antwerpen—hasselt—maastrichti és az antwerpen—löwen—lüttichi határolja. Tizenhárom kilométeres rés van üte a védővonalon s a Nethe hat átkelési pontja birtokunkban van. Ha a hidakat le is rombolták, alapjaik mégis szolgálatot tesznek a renoválásnál. Lierre-től Antwerpen belvárosa 10 kilométerre, a tenger értékes rakpartjai 18 kilométerre vannak, szóval nehéz kaliberű ágyuink hatáskörén belül. Vajon még soká fog rájönni Antwerpen, hogy ok nélkül romboltatja le magát? Ha a vár az utolsó események hatására alatt kapitulálna, az nem a bátorság hiányát jelentené, hanem az észszerűség parancsa volna az. Albert király s fejtelenségétől óvta népét. Most észre téríthetné a kormányt.

Antwerpen bombázása küszöbön

Berlin. (Táviroda. Sajtóbizottság engedélyével.) Antwerpen bombázása közvetlen küszöbön áll. A bombázás nem lesz befolyással a város védelmére. Az Antwerpenben visszatartott csekély számú német, osztrák-magyar hajók kazánjait dinamittal felrobbantották.

Csaták Antwerpen előtt.

Köln. Rotterdamból jelentik: A belga határról érkező hírek szerint tegnap reggel Antwerpen előtt a Nethe folyó mentén heves ütközet volt. A németek magát a várost is ágyuzták és közben egyre jobban nyomultak előre észak felé. Több helységet, a melyek két-három kilométer távolságra vannak Antwerpenről, a német ágyúútegek bombázták; a sráphelek nagy károkat okoztak. Az angol segítő csapat Linth és Lierre között kénytelen volt hátrálni.

Most az egész rendelkezésre álló belga sereg azon az aránylag szűk helyen van összehozva, amely Antwerpen, Lierre és a Schelde között terül el. Itt heves csata kezdődött. (M. T. I)

Megvert belga hadtestek.

Rotterdam, október 7. (Táviroda.) Linth és Lierre között a németek egy belga sereget visszavetettek. Nethefolyónál levő belga állásokat a németek hevesen bombázzák. Egy belga hadtestet futásra kényszerítettek.

Antwerpen készül a megadásra.

Rotterdam, október 7. Az antwerpeni lapok, miután hosszú időn át félrevezették titkolózásaikkal a közönséget, teljesen elvesztették hitelüket. Guise várparancsnok beszédét intézett a csapatokhoz és angol felmentő sereg érkezését jelentette be. Nagy csalódást okozott az a jelentés, hogy a németek Tournai városát, amely a francia, angol és belga csapatok összeköttetését tartotta fenn, meghódították. A székesegyház tornyán és a királyi vár ormán a vörös fehér lobogó leng, figyelmeztetésül az ellenségnek, hogy ezeket az épületeket nem használják hadi célokra. Egy francia kommuniké elismeri, hogy a franciák több ponton engedtek.

Angol segítő csapatok.

Berlin: A Lokalanzeiger jelenti Rotterdamból: Antwerpen parancsnoka Guise tábornok, a lakossághoz próklamációt intézett, amelyben előkészíti az ellenség közeledtére és nyugalomra inti őket. A lováltárakat már elvittek Ostendébe, a Continental-szállóba. Ostendében Lilleben, Dünkirchenben és Calaisban angol segédcapatok érkeztek és különösen sok repülőgépet szállítottak partra.

A kétségbeesett Antwerpen.

Hága. Magánjelentések tudatják, hogy Antwerpenben a legnagyobb kétségbeesés uralkodik, dacára annak, hogy az angol segítség végre megérkezett. Reménytelen az ellentámas és komolyan latolgatják, hogy a védősereg megadja-e magát, vagy pedig öljözetesen kivonuljanak a városból? Jól tudják, hogy a német bombák az ostrom előrehaladtával a várost fogják szétrombolni. Churchill Antwerpenbe érkezte arra enged következtetni, hogy Belgiumot a végső ellentámasig kívánják tartani. A londoni Observer a következő ostendei sürgönyt közli: Az utolsó héten nagyon megingott Belgium bizalma Antwerpen várában. A Scheldétől északra fekvő lakos népe Ostendébe, Lillebe és Calaisba menekül. A vasutak éjjel-nappal szállítják őket.

Az angolok biztatják az antwerpenieket.

Berlin: A Kölnische Zeitung jelenti: Churchill, aki Antwerpenben és a hollandi határ között időzik, a belga hadvezetőségnek kijelentette, hogy a szövetségesek egészen biztosan megvédik és megmentik Antwerpen. A város ez ideig miliciaserege huszonháromezer emberből áll.

Óriási belga sebesültvonatok.

Berlin: Az Ostendébe jövő sebesültvonatok olyan gyakoriak, hogy két-három napig kell az állomás előtt várakozniok, míg a pálya felszabadul. A belga királynét Ostendébe várják.

Szükségre készül a belga kormány.

Berlin. Stockholmból táviratozza a Vossische Zeitung tudósítója: A belga kormány minden előkészületet megtett, hogy hajóra szálljon és Londonba tegye át székhelyét.

Antwerpenről délre az egész külső erődítési gyűrű a németek hatalmában van. A rés, amelyet a németek az erődvonalon ütöttek, tizenhárom kilométer széles. A belső erődöket október 4-ike óta a németek ostromágyúkkal bombázzák. Ezek az erődök alig tizennyolc kilométernyire vannak a legfontosabb kikötői épületektől.

Pusztulásba kergetett orosz generális.

(Samsonow tábornok halála. — Rennenkamp bosszúja a mandzuriai babérokért)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7.

A „Tägliche Rundschau“ haditudósítója, aki maga is orosz származású, a Keletporoszországi csatákról ezeket írja lapjának:

— Amíg Samsonow hadserege Hindenburg vasmarkai között morzsolódott szét, a ddig Rennenkamp nyugodtan ült hadseregével Insterburgban három teljes hétig, anélkül, hogy törődött volna segítségére sietett volna Samsonownak, akinek a helyzete egyre kritikusabb lett. Vajon mi indíthatta Rennenkampot arra, hogy ne tegye meg azt a néhány napi utat, amely elválasztotta az ő csapatait az egyre jobban szorongatott Samsonowtól? Sokan azt tartják, hogy Rennenkamp elegendőnek vélte Samsonow erőit Hindenburg seregének feltartóztatásához. De ez a feltevés aligha állhat meg, mert Rennenkampnak először is azt kellett volna hinni, hogyha a wilmái sereg két, vagy három hadtestével — talán nem is lett volna szükség az egész Rennenkamp seregre — megerősíti Samsonow csapatait, az elég lett volna ahhoz, hogy Hindenburg tábornok helyzetét a legkritikusabbá tegye. Másrészt a Visztulához vivő ut nem annyira Königsberg erős és sok időt rabló várán keresztül, mint inkább Allensteinon keresztül vezetett.

Okom van arra a feltevésre, hogy egészen más, nem is katonai, hanem tisztára személyi motívumok bírták Rennenkampot arra, hogy nyugodtan végigbázzza Samsonow teljes elverését. Az indító okokat csak az tudja jól megérteni, aki alaposan ismeri Oroszországot s az intím orosz katonai viszonyokat. Samsonow babérai miatt, — ha ugyan egyáltalán lehet ilyenekről beszélni — már a mandzuriai hadjáratban nem tudott nyugodtan aludni Rennenkamp generális. Samsonow — ezt el kell ismerni a harctéren elesett tábornokokról — kétségtelenül egyike volt a nagyon kevés, igazán tehetséges és komolyan művelt orosz hadvezéreknek, míg Rennenkamp személyére nézve snájdíg lovasgenerális, de ennél semmivel sem több, akinek a nagystílusú modern hadvezetéshez ugyszólván mindene hiányzik.

Evek hosszú sora óta személyesen ismerem Rennenkampot és tudom róla, hogy becsülettel tudta a katonai tökéletlenségét, de leküzdhetetlen dicsvágy uralkodott fölötte, ezért semmiesetre sem maradhátott előtte közömbös az, hogy a komoly és józan Samsonow a déli vonalon előre tud-e nyomulni s milyen messzire. Meg vagyok róla győződve, hogy a wilmái hadsereg parancsnoka kesernyés mosolylyal fogadta Samsonow szerencsétlenségének és halálának híreit. Ez valódi orosz izé viselkedés, amelyet minden alapos orosz-ismerő megért. Röviddel ezután őt magát is a Samsonowhoz hasonló sors érte volna utól, ha nem választotta volna inkább azt az utat, hogy aránylag rövid küzdelmek után még idejekorán kitért a második szétmorzsolás elől, amelyet Hindenburg tábornok ezuttal a mazuri távon készített elő a Kelet-Poroszországba börtört orosz seregeknek.

Németország bizik a mi győzelmünkben.

(Egy aradi kereskedő előtt tett nyilatkozatok.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7.

Nem kell már több bizonyíték arra, hogy katonáink a világ legelső harcosai. Amit két hónap óta az osztrák-magyar hadsereg csapatai véghez vittek, amilyen vitézséget és bátorságot tanusítottak, ahhoz fogható, — mondják a szakemberek — a világhistoria nem ismer. Babér övezi homlokukat, hervadhatlan babér, amelyet vérrel és étellel vásároltak meg olyan ellenséggel szemben, akiről nekünk is el kell ismernünk, hogy nemcsak tömegeivel, de sok katonai erényével is imponál. Az egész világ bámulattal adózik nekünk és ami ennél sokkal fontosabb, *megingathatatlan bizalommal viseltetik hadseregünk iránt és azt vallja, hogy mi feltétlen diadalt aratunk az oroszok felett.*

Ezt a meggyőződést nyíltan hirdetik dicsőséges szövetségeseink, nagy Vilmos császárnak népei, a németek. Egy előkelő aradi kereskedő, aki tegnap érkezett Aradra a *Majna melletti Frankfurtból*, ahol több vagon árut vásárolt, a következő érdekes tapasztalatait mondotta el az Aradi Közlöny tudósítójának:

— Felvirradt a magyarok napja. Ezer esztendő munkája nem volt arra képes, amit a magyar nemzetnek viselkedése a háborus idők óta a nagy német nemzetnél kiváltott. Képviselőházunk, a nemzet oly magatartást tanusítanak — mondották nekem frankfurti igen előkelő kereskedői körökben, — hogy a magyar nemzet előtt örök időkre levett kalappal szabad csak megállani. Igen sok fajta emberrel érintkeztem ebben a rendkívül érdekes városban, amely nemcsak a világ leggazdagabb, hanem legműveltebb kereskedőinek is az emporiuma és mindenütt ugyanazt a megnyilvánulást találtam. Tárt karokkal fogadtak, mint a testvérükkel, úgy bántak velem a rideg lelkű kalmárok. Ma a legjobb ajánló levél Németországban az, hogy valaki magyar. Érdeklődtem az iránt a legmagasabb köröktől le a legalacsonyabbig, vajon miként gondolkoznak a mi hadviselésünkről. Örömmel és büszkeséggel mondhatom, hogy egyformán, kivétel nélkül a leghízelgőbb jelzőkkel halmaznak el bennünket és hadseregünket. Az természetes, hogy háborunk minden fázisát ismerik és Frankfurtban hallottam sok olyan dolgot, amit itthon a hivatalos jelentésekből nem lehet megtudni és azt tapasztaltam, hogy *végtelen bizalommal tekintenek a háboru folytatására és annak feltétlenül győzelmes befejezésére el.*

— Nemesak arról vagyunk meggyőződve. — mondotta nekem az ottani kereskedelmi kamara egyik előkelő tagja, tea nagykereskedő — hogy mi diadalt aratunk a franciákon, mert erre mindennap új bizonyítékot nyújt nekünk a harcéri helyzet, hanem az szent meggyőződésünk, hogy az osztrák-magyar hadsereg a legfényesebb győzelmet vívja ki az orosz felett. Az egész német nép örök halálját, tisztelét és nagyrabecsülését bírják önök már azért is, ammit eddig tettek értünk. Teljes nagyságában átérezzük és belátjuk, méltányoljuk annak az áldozatnak nagyságát, amit eddig hoztak azzal, hogy feltartóztatták és meggyengítették óriási véráldozatok árán az oroszokat és megvédték a mi határainkat. *Hálásak leszünk mi németek önöknek, de egész biztosan állithatom, hogy halás lesz a mi nagy császárnk II. Vilmos is. Elég jó informá-*

cióim vannak és tudom, hogy az udvari körök miként ítélnék különösen a magyar nemzetről, a magyar katonáról.

Azt hisszük, hogy a leghízelgőbb udvari költő sem zenghetne dallamosabb panegirikust nekük, mint ez a kereskedő, aki azután nyilatkozott, miután magyar üzletbarátjával — már megkötötte az üzletet.

Bizalmat önthet belénk egy Aradon tartózkodott hamburgi kereskedő nyilatkozata is, aki az aradi vezető körökkel érintkezett és így szólt:

— Mi németek teljesen nyugodtan szemléljük a dolgokat. Meggyőződésünk, hogy megverjük a franciákat. Azonban ez nekünk nem elég. Mi eleget teszünk szövetségi kötelezettségünknek, mert mi önökkel közösen nagyon, de nagyon megverjük az oroszokat.

Azonban itt sem állunk meg. Mi megtámadjuk az angolokat. Addig nem pihenünk, míg meg nem verjük őket és ha Németország megtámadja az angol flottát, csak akkor fog bámulni a világ, mert látni fogja, hogy nekünk olyan hadititkaink vannak még, hogy a 42-es ágyukat is messze felülmulja. A mi bizalmunk megrendíthetetlen.

A mienk is.

H I R E K.

Az elesett önkéntes öccse.

(„Megbosszulom bátyám halálát.”)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7.

Az a szomorú levél, a mellyel Friedl százados a komarovi útközletben elesett Glück Andor os. és kir. 33. gyalogezredbeli egyéves önkéntes soráról értesítette az önkéntes családját, szó volt a háziezred önkéntes-osztályának egy másik halottjáról is: Bernáth József önkéntes-káplárról, a ki Glück Andorral együtt szenvedett-hősi halált. A második áldozat Bernáth Józsefnek, az Óvártéri mézshomokkő-téglagyár társtulajdonosának fia. Az aradi felsőkereskedelmi iskolában végezte tanulmányait, egy évig Németországban tanult, azután hazajött a katonasághoz. Rendkívül komoly, szorgalmas fiú volt, akinek halála mély szomorúságot keltett a családban.

Ennek a családnak három tagja indult a harctérre. Kettő közülük tényleges tiszt; az egyik pilóta-főhadnagy, a kiről a napokban érkezett hír. A déli harctéren teljesít szolgálatot s egy alkalommal, írja, kritikus helyzetben volt. Az ellenség észrevette repülőgépét. Valóságos golyó- és arapnel-zápor zúdult feléje: „Szinte csoda”, — írja — „hogy életben maradtam és semmi bajom se történt.”

A téglagyáros legkisebb fia, — róla jegyezzük föl ezt az epizódot, — tizennyolc esztendő és egy németországi ipari főiskolában tanul. Az apja értesítette József bátyjának hősi haláláról. A napokban azután a következő levelet kapta a téglagyáros a tizennyolc éves fiutól:

— „Jelentetek be azonnal önkéntesnek a hadseregbe. Harcolni akarok, meg akarom bosszulni Józsi halálát.”

A bátyját gyászoló fiú felbuzdulására kétségen kívül az a hangulat is hatott, a mely Németországban az önkéntesek millióit készíteti a fegyverbe állásra. Az apa egyelőre nem határozott a fiú kérelme fölött. Bajosan is menne, a fiúnak serdületlen korára való tekintettel: azután, a kinek egy fia elesett a házáért, a másik két fia pedig ma is harcban áll, az bizonyára megtette, a mit a nemzet egy apától elvárhat...

— **Rekviem.** A déli harctéren hősi halált halt Török János dr. kir. ügyész lelkiüdvéért az engesztelő szent mise áldozatot holnap délelőtt 10 órakor mutatják be a Minoriták templomában.

— **Szerb bandák pusztításai Bulgáriában.** Szófia. (Táviroda. Cenzurálva.) Tizes körületben három bolgár falut felgyújtottak, a lakosságot és előljáróságát agyonverték a szerb bandák. Több helységet elpusztítottak. Kerületi prefektus a parasztokra kényszeradót vetett ki.

— **Kelet-Poroszország megsegítése.** Berlin. (Táviroda, cenzurálva.) A képviselőháztól Kelet-Poroszország segélyezése céljából több milliós hitelt kér a kormány.

— **Nincs koleraveszély Aradmegyében.** A közegészségügyi állapot szeptember hónapban Aradmegye területén — amint azt a megyei közigazgatási bizottság mai ülésén Borsos Béla dr. főorvos jelentette — általában véve kedvező volt, koleraeset egy sem fordult elő a megyében, még csak koleragyanus sem akadt. A bizottság, amelynek ülésén Urbán Iván b. főispán elnökölt, örömmel vette tudomásul a főorvos jelentését, ugyszintén Kehrér Károly királyi tanfelügyelőt is, aki beszámolt arról, hogy a megyei iskolákban már mindenhol elkezdték a tanítást. Róka József pénzügyigazgató jelentése szerint egyenes adóban 183,144 korona folyt be szeptemberben, 9415 koronával több, mint az előző hónapban, közvetett adóban befolyt 266,821 korona pedig 161,569 koronával mulja fölül az augusztus havi adóösszegét. A közigazgatási bizottság a szokásos havi jelentések meghallgatása után kisebb ügyeket tárgyalta le.

— **Sebesültkórházak Aradmegyében.** Győrök közű közönsége 40 sebesült részére teljesen felszerelt kórházat létesít, amely kórház részére a helyiségeket, hét termet az Aradhegyaljai motoros vasut igazgatósága díjtalanul rendelkezésre bocsátotta. Ugyanócsak a kávéház részére Vojtek Alajos nagyobb mennyiségű kötszereket és egyéb felszereléseket adományozott. Ugy a motoros vasutak igazgatóságának, mint Vojtek Alajos urnak nemesezivu adományaiért ez uton fejezzük ki hálás köszönetünket. A győri hadsegélyző bizottság nevében Székely Árpád. — Mairóviz Mór és Fiai máriaradnai fakesereskedő cég, mely már több ízben nagyobb készpénz és faadományt juttatott a hadbavonultak hátramaradottai javára s a hadbavonult alkalmazottai fizetését a háboru teljes tartamára folyósítja, újabban 100 koronával járul hozzá a tisztikórház létesítéséhez szükséges alapozás Mária radnán 12 személyre szóló kórházat rendezett be és tart fenn a saját költségén.

— **Magyar sebesültek Teschenben.** Teschenből azzal a kéréssel fordultak az ott sebesülten fekvő magyar katonák nevében az Aradi Közlönyhöz, hogy küldjünk olvasnivalót, régi lapokat a lábadozó betegek számára, mert az ott fekvő cseh, lengyel és német sebesülteket már ellátták könyvekkel, újságokkal, de a magyaroknak, akik között nyilván aradiak is vannak — nincs olvasnivalójuk. A távolban gyógyuló sebesültjeinknek természetesen azonnal megindult az Aradi Közlöny tiszteletpéldánya. Azok számára, akik esetleg hajlandók olvasnivaló régi füzeteket, folyóiratokat stb. eljuttatni, küldhetjük, hogy az tábori postaküldeménygyanánt küldhető erre a címre: K. k. Truppenspital in Teschen, Oest. Schlesien (A. H. d. Herrn-A. Mokrisch).

— **A Magyar Háziasszonyok Országos Gazdasági Fiókszövetsége** értesíti tagjait, hogy a tagdíjából összeszedett pénzkészletet, tekintettel arra, hogy az idők az egylet fennmaradására nézve ugy sem kedvezőek, a magyar Vöröskereszt-egyesületnek szándékozik átadni, a fiókszövetség egyidejű feloszlata mellett. A választmány tagjai kéretnek, amennyiben az egyleti vagyonnak ilyenmő hováfordítása ellen kifogást emelnek, azt f. évi október 15-ig bezárólag az elnöknőnél (Máv. pályaudvar) bejelenteni. Későbbi felszólítások nem vehetők figyelembe. Szemere Kálmáné, elnöknő sk., dr. Meszlényi Emilné, pénztárosnő sk.

— **Idill a Fekete-tengeren.** Konstantinápolyból jelentik: Müdüllü, Breslau és Javuz, Szultán, Göben cirkálóit tettek a Fekete-tengeren. Orosz torpedók meglátták naszádotkat, de nyomban megfutottak előlük.

Nyilatkozat.

Főraktár a m. kir. dohány- és szivar különlegességi Áruházban.

Tisztelettel tudatom a cigarettázó urakkal, hogy a Fiume—Triesti gyár a háboru által okozott nehéz viszonyokra való tekintettel a szivarkahüvely árát **50** fillérre szálítottatta le, a könyvecskés szivarkapapír árát pedig 10 fillérre! Azon felül forgalomba hozott egy 4 filléres csomagolású papírt Modiano specialité név alatt. Halász Ferenc, a Modiano Fiume—Triesti gyár vezérképviselője.

0273

— Arad új választói. Arad város központi választmánya ma Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében jóváhagyta Angel István dr. által lelkiismeretes gondossággal és a törvény szellemének liberális alkalmazásával készült új választói névlajstromokat és elrendelte, hogy azokat közzszemlére tegyék ki. A lajstromok ellen felszólalásra joga van mindenkinek 15 napon belül.

— A kereskedő tanonciskolai bizottságának elnöksége ezúton hozza a tanoncotartó kereskedő urak tudomására, hogy nevezett iskolában a rendes tanítás október 8-án és 9-én délután 2 órakor veszi kezdetét és pedig csütörtökön az I. és III-dik, pénteken az előkészítő és a II-ik osztály tanulóival. — Az igazgatóság október 10-én terjeszti fel a be nem iratkozott tanulókról szóló jelentését.

— Adományok. A hadba vonultak hátramaradottai részére a polgármesteri hivatalhoz a következő adományok folytak be: Schwarz Jánosné gyűjtése 80 kor., Egy ismeretlen 20 kor., Holudomer Ottó 10 kor., Grimm Gusztávné (Gruber István koszoru megvált.) 10 kor., Frankl Pál) Gruber István koszoru megvált.) 10 kor. Ékszeret adtak: Kohn Mórné egy arany gyűrű, Koros Raimundné egy aranygyűrű, dr. Jellinek Henrik és neje: 2 drb. duplafedélű aranyóra, 2 drb. aranygyűrű, 1 Szent-György tallér aranyból, Klein Alice egy pár aranyfüggő, Kaufmann Lili 1 drb. aranygyűrű.

— A szülők az iskola-beiratás alkalmával ne mulasszák el Fischer Simon Nagy Áruházat Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt felkeresni, ahol az internátus által előírt összes szükségletek iskolás gyermekek részére legnagyobb választékban és a legolcsóbb árban beszerezhető. Különös nagy raktár van iskolatáskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, esőbőnyők, nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cikkekben. 1989

— Ugyvédi irodák b. figyelmébe. A m. kir. Igazságügyminisztérium 9900—1913. I. M. sz. rendeletében előírt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában.

Feladás szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

255000. A. V. 1914. szám.

Felárufegy váltására jogosító arcképes igazolványok kiállítása illetőleg érvényesítése az 1915. évre.

A polgári nyugdíjasok a lakóhelyükre illetékes közigazgatási hatósággal nyugdíjas minőségüket, továbbá azt, hogy díjazással egybekötött állást nem viselnek, illetőleg, hogy nejeikkel együtt élnek és hogy gyermekeik szülői ellátás alatt vannak és önnálló keresetre még képtelenek, a folyamodványon igazolni tartoznak.

Állami, törvényhatósági és vasúti hivatalnál rendes évi díjazással, havi vagy napi díjjal egybekötött foglalkozása, az utazási kedvezményre való igényt nem szünteti meg.

A polgári alkalmazottak nyugdíjas vagy kegydíjas özvegyeinek a minőségüket és azt, hogy a gyermekekre nézve megállapított feltételek fennállanak, ugyancsak a lakóhelyükre illetékes közigazgatási hatósággal kell igazolni.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1914. évi október 8-án:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Katonadolog.

Nagy operette 8 felvonásban. Írták: Mérey B. és Dr. Bély J. Zenéjét szerzette: Zerkovitz Béla, Karnagy: Tilger A. — Rendes: Polgár S.

SZEMÉLYEK:

Fucsufu	Várnai Jenő.	Mu-czi	Győző A.
Naknak	Pataky V.	Puczi	Virág László
Man Sing	Hampel I.	Pinpiparó	Sz. Rontay B.
Mármarosy	Herold Edo.	Ping-ping	Benkőné.
Bodor Pista	Járay.	Lókuszkehely	Asztalos M.
Zabola Péter	Polgár S.	Harangvirág	Pataki Jolán

NYILTTER.

Özv. dr. Török Jánosné született Nachtnébel Böske összetört szívvvel, vigasztalan fájdalommal jelenti, hogy hön szeretett férje, illetve a legjobb fiu, szaretó rokon és sógor

Dr. Török János,

kir. alügyész, a 28-ik csász. és kir. vadász-zászlóalj tartalékos hadnagya,

a Pricinovic melletti útközvetben 1914. évi szeptember hó 24-én életének 31 ik, boldog házasságának 3-ik évében egy a. némes szívet ért golyótól hősi halált halt.

A megboldogultért az engesztelő szent mise-áldozat Aradon 1914. évi október hó 8-án d. e. 10 órakor a minorita és Világoson 1914. évi október hó 16-án d. e. 10 órakor a róm. kath. plébánia templomban lesznek az Urnak bemutatva.

Áldott legyen emléke!

Arad, 1914. évi október hó 5-én.

Török János és Török Jánosné szül. Takácsy Luitza, édes szülei. Nachtnébel Odön és Nachtnébel Odönné szül. Prinner Ilona, apósa és anyósa. Török Márton és családja, öz. Repeczky Ferencné szül. Török Ida, öz. Török Lajosné szül. Gamberszky Ludovika és családja, Török Árpád és családja, öz. Török Zoltánné szül. Szemes Ilona, Takácsy Anna, Takácsy Eulália, Takácsy Ferenc és családja, nagybátyjai és nagynénjei. Ij. Nachtnébel Odön és Nachtnébel László, sógorai. 7

Önvédelem a kolera ellen!

Hogy városunk közönségének a fenyegető kolera elleni önvédelmét a legkönnyebb módon, — s leggyakorlatiasabban lehetővé tegyük, — tudatjuk, hogy mindenkinek, aki üzletünkben ezért megjelenik; — egy kis üvegben (melyet mindig magánál hordhat)

2%-os lysoform szagtalan fertőtlenítő szert ingyen adunk;

— melyből bármikor, amidőn annak szükségét látja, — (kávéházban, otthon, utcán, gyanus közfogások vagy érintkezések után) kezeit pár csepp reá öntés és eldörzsölés által, — hatásosan fertőtlenítheti.

Mindenki vigyázzon környezetére és érintkezéseire!

Vojtek és Weisz.

Uránia Színház.

Csütörtökön

Uj háborus aktualitás.

Hiteles harctéri felvételek III. sorozata

a drinamenti harcokból.

6148

Kiss András

férfi szabó műterme

Arad, József főherceg ut 2. szám.

Elegáns férfi ruhák a legújabb diva szerint. A legfinomabb bel- és külföldi szövetek megérkeztek és állandóan nagy választékban raktáron vannak.

6180

Sengyel Gyula,

műfakatos,
épület és vasszerkezeti műhelye

ARAD,
Deák Ferencz-utca 38.

Tanulók felvétetnek.

Veszek

Legmagasabb árban
aranyat,
ezüstöt, gyémánt- és bri-
liánt ékszertárgyakat
Deutsch Izidor
Ékszerész
Weitzer 1.-utca, Misorita-palota
Telefon 438. szám. 2038

Kalmár József

villanyszerelő
Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja
költözködők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket,
villanyos csengő- és telefon be-
rendezéseket s minden e szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:
villanyos csillárokat, villanyos fő-
zőedényeket, villanyos vasalókat,
villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram
lámpákat és mindennemű villa-
nyos cikkeket.

Telefon 987.

Telefon 987.

Aradi kőszén és kokszt forgalmi vállalat.

Tisztelettel értesítjük a t. fogyasztó közönséget, hogy a téli szükséglet
beszerzése céljából ajánlunk

I-ső rendű Zaberzei dió I. koksztot
I-ső rendű Porosz salon fűtő kőszén
I-ső rendű Vasaló faszenet,

Raktárunkból **Csernovits Péter-utca 24.**
szám alatt átvéve.

Miután nagyobb mennyiség áll rendelkezésünkre. Uradalmakat és ki-
sebb ipartelepeket is kielégítünk addig, a míg a vasuti forgalom helyre áll.
Ajánlatosnak tartjuk, ha már most biztosítja téli szükségletét, mert
előre láthatólag később nehézségekbe fog ütközni. 501

Vízveze- ték és csator- názási vállalat

hol mindennemű csatornázást, víz-
vezeték, fürdő-, klosett, mosdót,
szivattyús kutak felszerelését és ja-
vitását elvállalom s raktáron tar-
tom. Nagy javító műhely. 26 évi
tapasztalataim elég biztosíték, hogy
t. rendelémnek az elvállalt mun-
kát pontosan és olcsón eszközölöm
ugy helyben, mint vidéken. A
nagyérdemű közönség nagybecsű
pártfogását kéri. 484

Mókos Márton

vízvezeték szerelőmester
ARAD, Fábán-utca 12. sz.
Telefon 748. ::: Jóhából való
fiúk tanulóinak azonnal felvétetnek

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antimikotín vattával.
Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-
tőzsdében. 2171

Hirdetmény.

Kovácsi

községben az általános

szüret

f. évi október hó 12-én ve-
szüret kezdetét.

5140 Kovászi hegyközség
előljárói.

Hirdetmény.

Álmásegres

hegyközségben

a szüret

október hó 12-én veszi
kezdetét. 5198

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elne-
vezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely
a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen
elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes,
izzadó arcőrű egyéneknek, de használhatja bárki is
estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra
öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, ame-
lyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan
lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyü-
mölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere-szappan- és vegyszertári gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban. 1224

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 3381

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő
ablakredőnyök gyári rak-
tára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és já-
téktáru üzletében 1881

Arad, Szabadság-tér 21.

Apró hirdetések.

OKTATÁS.

Dame

wünscht Kindern Deutsche Stunden zu geben. Briefe unter "T. T." an die Administration. 5210

ELLATÁS.

Iskolák közelében

1-2 iskolás gyermeket intelligens család elfogad. József főherceg ut. 8., I. emelet, ajtó 17. 5096

ALKALMAZÁST NYER.

Tisztességes,

feltétlen megbízható nő, munkafelügyelőnek kerestetik a Plekótgyárba, Radnal ut. 5226

Német benne

felvételt havi 20 korona fizetéssel, Cím a kiadóhivatalban. 5195

ALKALMAZÁST KERES.

Házartásban segédkező

árva url leány idősebb, gyengékedő urinó mellé ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 5216

Gyermek mellé

ajánlkozik urinó, ki varráshoz is ért, és németül beszél. Szíves megkereséseket "Intelligens" jelige alatt a kiadóhivatalba kérek. 5224

Jobb megjelenést

iparos bármily elfogadható foglalkozást keres. Megkeresés Angyalutca 21. Fűszerüzlet. 5209

Főzőnő

ki éves bizonyítvánnyal rendelkezik alkalmazást keres. Szíves megkereséseket Dassewffy-u. 10. szám. 5222

ÜZLETEK.

Üzlet.

Forgalmas helyen lévő kocsma és fűszerüzlet helyiség berendezéssel és lakással együtt hadiszolgáltatásra történt bevonulás miatt, kizárólag üzletembernek azonnal kiadó. Bővebbet Edelsbacher-utca 20. sz. háztulajdonos, 5201

KIADÓ LAKÁS.

3 szobából

és homoktartozókából álló első emeleti erkélyes lakás november 1-től kiadó Deák Ferenc-u. 16. 5205

Összesen buterontott

külön bejárattal udvari szoba Ferdinánd-utca 8. szám alatt azonnal kiadó. 5200

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai és 2 udvari szobából és a szükségessé mellékhelyiségekből azonnalra kiadó. Ertekezhetni Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Boroshorádok

7 db 60 literes teljesen új ászok hordó, kitűnő tölgyfából készült, jutányos árban eladó szatmári Szabó István szőlőbirtokosnál, Pankota. 5117

Apolónók!

és betegek részére meleg komót szobacipők /őrítési választékban már 1 K. 70 fill-től kaphatók Cipő Törszében Apolló mozi mellett. Ugyeljük a címre. 5161

Husz darab

használt transport boroshordó, Popper Károlynál eladó. 5197

Kisebb

és nagyobb használt jákárban lévő horádok kaphatók, Winekler és Farsagó cégnél Gyoronon. 5191

Legjobb fertőtlenítő szappan a Szent Imre szappan, különösen ajánlható oly egyéneknek, kik idegenekkel érintkezésük folytán fertőzéseknek vannak kitéve. A Szent Imre szappan bactericid hatását több vizsgálattal igazolja, antiseptione hatása feltűnően hatékony. Ár 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Kapható Földes K. és Hehs V. gyógyszer-tárában. 1224

Eladó!

Egy teljesen új a gátor légezős vízhevíző automata, vízhevíző fűtőszobának teljesen felszerelve. Egy nagy meidingen kályha fa és szén fűtésre alkalmas jutányos árban eladó. Cím Roksán Károly Aranykés-utca 7. asztalos vállalat 5198

Karaszék,

dívány, konyha szekrény, nagyobb és kisebb asztal, szekrények eladók Teleleky-u. 24. ajtó 19. 5192

Vessék

uraktól levetett térfűrűhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bieler Ignáts, Szent-Pál-u. 12. 4699

Legjobb lugmentos

arc- és kézműves a Hygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fill. Mindkét szappan tisztá növényi szaradékokból készült, lugmentos, a legfinyásabb arcn hölgyek és gyermekek, csacsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legfinomabb és leghatásosabb fűrdőszappan az Angol fűrdőszappan, őrítési darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes gyógyszer-tára Batthyányu. 1224

Legfinomabb

szepességi málna-szőrp különként 2 kor., úveg 30 fill. Citrom-szőrp különként 2 korona. A citrom-szőrp egy-két evőkanálny mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szőrp különként 2 kor. 40 fill. Ribizkeszőrp 2 kor. 40 fill. Földes Kelemen gyógyszer-tára Arad. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában. 1224

KÜLÖNFÉLE.

India fogcsappék

a legmacacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér Főraktár Gatori Földes Kelemen gyógyszer-tára és vegyszertár laboratóriuma Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában.

Szűrmék, ruhaneműek,

szőnyegek megóvására ajánlunk molykeveréket 20 és 40 filléres csomagokban, legfinomabb resub linált Naftalint, kiló 1 korona. Terpentin olajat, kiló 2 korona. Pachsull levelet, kiló 2 korona. Rovarport aszoró dobozokban 20 fillér, bádóg dobozokban 80 és 60 fillér. Légy irtó szereket, légy fogókat, Zachorlint, stb Földes gyógyszer-tár Deák Ferenc-utca. Hehs Vilmos gyógyszer-tár Batthyány-utca. 1224

Hehs főle

Vasaschinabor. Sauerón szer vérszegénység, sápkor, ezádülés a vérszegénységből eredő idegbajok, idegromok, étvágytalanság, gyomor-bántalmak, lán, általános gyöngesség ellen páratlan vérképező és vérjavító, biztos óvszer malárikus fertőzések és infekciókból eredő megbetegedések ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ár 2 korona 40 fillér. Készíti: Hehs Vilmos gyógyszer-tára Aradon, Batthyány-utca. 1508

ÉRTESESÍTÉS.

Van szerencsém a n. é. közönség és utazó urak szíves figyelmébe ajánlani

Battonyán

a közönséghez épületben lévő modernül berendezett

szállodámat,

melyben 10 kifogástalan tisztá utcai szoba van és kitűnő konyhamat, hol isletes ételek és friss italok kaphatók. Szíves pártfogást

Miklós György,

szálloda és vendéglő tulajdonos.

Kiadó

Deák Ferenc-utca 17. szám alatt újonnan épült házban három szobás utcai modern

Lakás

első- és fűrdőszobával; nem külföldben egy szép üzlethelyiség. Bővebbet Deák Ferenc-u. 28. sz. Karel János vízvezeték vállalkozó üzletében. 5225

Kömentes

mész

vaggon és szekér számára kapható:

Motorka Romulus,
plébánosnál

Almásreges.

Új és használt

Iskolakönyvek!

Írószerek!

Füzetek!

Táskák!

nagy választékban kaphatók

Jámbor Antal

könyv- és papírüzletében

Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal)
Telefon szám 1022.

Üzlet- és műhely- áthelyezés!

A nagyérdemű közönség szíves tudomására adom, hogy a Hunyadi-utca 3. szám alatt volt

férfi- női és gyermekcipő raktáramat és műhelyemet Weltzer János-utca sarkán (volt Templom-utca)

levő házban, a főpostával szemben helyeztem át. Üzletem teljesen megvan nagyobbítva s állandóan saját műhelyemben készült olismert legjobb minőségű cipők kaphatók jutányos árért. Megrendelések és javítások pontosan elkészülnek.

További szíves pártfogást kérek

GARA MIKLOS.